LIETUVIŲ DIENOS

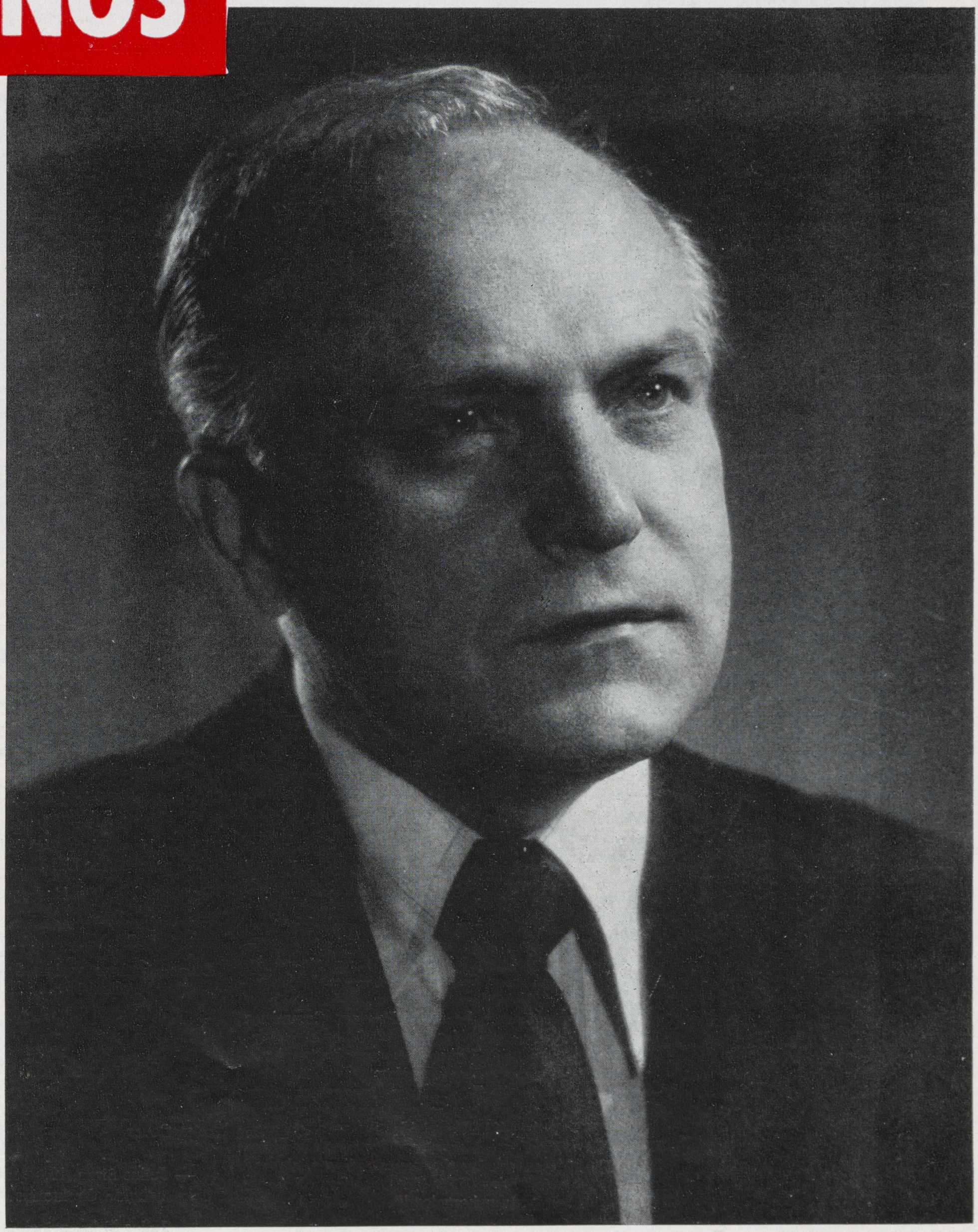

JULIUS ŠIRKA, K. DONELAIČIO LITUANISTINIŲ MOKYKLŲ DIREKTORIUS

LITHUANIAN DAYS
SEPTEMBER 1980

1980 M. RUGSĖJO MĖN.

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

(ISSN : 0024-2950)

4364 Sunset Blvd.—Hollywood, CA 90029
Telefonas: 664-2919

1980, rugsėjis Nr. 7 (306)
September, 1980 No. 7 (306)

Eina XXXI metai
Volume XXXI

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN, PUBLISHED 1946-49.

Redaguoja
REDAKCINĖ KOLEGIJA

Rūta Skirius, MPA
Margis Matulionis, MA
English Editorial Staff

Antanas F. Skirius
Leidėjas/Publisher

Straipsniai, autoriaus pasirasyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.
Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or Lithuanian Days magazine

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį
Use of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukiamas prenumeratą, skaitytojas administraciją informuoja laišku.
Subscription will be renewed automatically at expiration date. If subscription is to be discontinued, notice to that effect should be sent to the publication.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August

Please send any changes of address to:
LITHUANIAN DAYS
4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029
Allow six weeks for the change.

Atskiro nr. kaina $1.80 Single Copy $1.80
Prenumerata $18.00. Kanadoje $20.00
Subscription $18.00 Per Year. Canada $20.00
Garbės prenumerata/Honorary subscription $30.00
"Second Class Postage Paid at Los Angeles, Calif."

VIRSELIAI / COVERS

FRONT COVER

J. ŠIRKA AND DONELAITIS SCHOOL

The situation of Lithuanian Saturday schools in Chicago in 1959 was bleak. There were only several small local elementary Saturday schools in the surrounding suburbs and no provisions had been made for the large number of Lithuanian children in Chicago itself.

Upon the initiative of A. Kašuba, a committee of concerned parents organized an Lithuanian elementary Saturday school for the fall of 1959 in the parish of the Lithuanian Evangelical- Lutheran Church "Tėviškė" in Marquette Park. Julius Širka was invited to be its principal and the school was named after Kristijonas Donelaitis, a famous Eighteenth Century Lithuanian writer. J. Širka has remained in this post to the present day.

In the beginning, the school had only 30 students but by the following autumn there were so many new registrants that it was transferred to the Marquette Park Fieldhouse. This new home was adequate only until 1962 when, on December 8, the Kristijonas Donelaitis School acquired its present location in the Frances McKay Elementary School.

From its complete organization in 1964 -1965, into 6 elementary and four secondary grades, the Donelaitis School has continued to grow in size and prestige. 95 % of the elementary graduates continue their Lithuanian studies on the high-school level. Last year the total graduating class reached 410. Since 1963, the Donelaitis School also publishes a student newspaper that comes out four or five times yearly.

J. Širka is completely doveted to the school. He acquired his teaching credential in Lithuania in 1941 and taught for three years before being forced, by the war, to move to Germany. There, from 1945 until his emigration to Toronto, Canada, he taught at the Weiden-Hammerweg Oberplatz Lithuanian refugee camp. In Toronto, he worked for 6 years at the Maironis Lithuanian Saturday School, and upon his arrival in Chicago, he assumed the leadership of the Donelaitis School.

J. Širka has earned the respect of both the staff and students at the school. He is firm and fair and has repeatedly demonstrated tremendous patience in dealing with countless problems. He has even managed to keep the Parents' Committee happy, something that only someone familiar with Lithuanian organizational politics can truly appreciate.

His wife Zita has been a constant source of help and inspiration over these last years of the K. Donelaitis School's growth. When asked how he manages to conserve his energy for the never-ending trials and contributions, J. Širka replies: " I am serving my homeland".

TURINYS/CONTENTS

LIETUVIŠKOJI DALIS

Psl.

Alė Rūta —
Tėvų sąžinė, vaiko dalia 3

Jonas Jasaitis —
Tarnauju savo tautai 4-5-6

Paskirtos radijo konkurso premijos 7

NAUJOS KNYGOS

Alė Rūta —
Nauja J. Gliaudos knyga 7

Marija Tubelytė Kuhlmanienė —
Susitaikymas, novelė 8

Juozas Keliuotis —
Eilėraščiai 9

Pranas Pusdešris —
Šviesa nuo kalno. Pabaiga 10-12

Dramos konkursas pratęsiamas 12

A. Sk. —
P. ir N. Speecherių jubiliejus 13

M. Ž. —
Dailininko kompozitoriaus M. K. Čiurlionio atžalynas Lietuvoje 14

ENGLISH SECTION

J. Širka and K. Donelaitis School 2

No Apple Trees.
by I. Luksis Goddard 15-17

The Sixth Lithuanian Folk Dance Festival
by Rita D. Bureika 18

Art Exhibit of National Costumes
woven by J. Šlapelis 18

Attempts to "Liberate" Radio Liberty
Questioned 19

Lithuanian Helsinki Group Condemns
Exiling of Sakharov 19

To the Hon. Kurt Waldheim, Secretary
General of the UN 20

Excerpts from the Underground 20

Lithuanians Demonstrate in Washington, D.C. 20

Demonstrations against Soviet Russia.
Rimas Polikaitis 22

Front Cover

— Julius Širka, K. Donelaičio lituanistinių mokyklų direktorius.

— Julius Širka, principal of the K. Donelaitis Lithuanian Elementary and High Schools.

Nuotr. V. Noreikos

K. Donelaičio aukštesniosios mokyklos mokytojai: Vytautas Gutauskas, Regina Kučienė, Juozas Ivanauskas, dr. Audronė Užgirienė, direktorius Julius Širka, vicedir. Danutė Bindokienė, Darius Polikaitis, Vida Kazlauskaitė ir Jonas Jasaitis.

— The teaching staff of the K. Donelaitis High School: V. Gutauskas, R. Kučienė, J. Ivanauskas, A. Užgiris, PhD., principal J. Širka, vice-principal Danutė Bindokas, D. Polikaitis, Vida Kazlauskas, and J. Jasaitis. *Photo J. Tamulaitis*

TĖVŲ SĄŽINĖ, VAIKO DALIA

Apie lituanistinį švietimą

Bendruomeninės veiklos ir lietuviško švietimo reikalais nuolat geros valios žmonių rašoma spaudoje. Ką gi tuo klausimu naujo ir begalima pasakyti? Nebent tiktai kartoti ir kartoti tą patį, kad ir kurtieji išgirstų...

O kartoti reikia. Lietuvoje vis platėja ir kietėja mūsų tautos rusinimo lankas, ten mūsų broliai nedaug tegali priešintis, tai mūsų čia pareiga šaukti pasauliui apie neteisybes ir už juos, ir šaukti sau patiems, kad yra pavojus lietuvių tautai nykti ir sunykti, kad reikia mūsų pačių budėjimo ir pastangų; niekas kitas mūsų neišsaugos, mums nepadės. Reikia nuolat sau patiems priminti, kad apgalvotume priemones prieš nutautėjimą. Kur priespauda, ten žmonės budresni; kur laisvė, ten budrumas menkesnis, ten ištižimas didesnis.

Amerikoje mes laisvi: galime vaikus mokyti, galime kaip norim juos auklėti. Niekas čia mums nedraudžia mokyti juos ir lietuvių kalbos.

O Bendruomenės darbų posėdy, štai, Los Angeles mieste pakartotinai priminta: mokinių skaičius Šeštadieninėj mokykloj mažėja, nuolatos mažėja. Kodėl?

Pasiskaitykime tik kun. dr. J. Prunskio vertingą knygą "Bėgome nuo teroro". Kaip ten šiurpiai aprašytos pirmosios mūsų tremties-egzilės dienos! Kaip mes liūdni, skaudančiomis širdimis apleidome tėviškes; kaip kiekvienas pasižadėjom į jas grįžti — su šeimomis, su vaikais... Kai laisvė į gimtinę sugrįš, pažadėjom, daugelis prisiekėm grįžti ir sugrąžinti išsivežtus vaikus, taip pat pilnomis meilės širdimis Lietuvai.

Kur pradingo tie mūsų pažadai? Arba — kodėl jie išblėso? O jei širdyse neišdilo gimtinės vaizdas, jei pasiliko mūsų lietuviškos sąžinės ištikimos ir budrios, tai kodėl... Kodėl daugelis mūsų nebelaikom būtinybe ne tik išmokyti savo vaikus-anūkus pasakyti lietuviškai "labas", "ačiū", "taip — ne", o ir išmokyti juos rašto, skaitymo, duoti jiems (lietuviškai!) žinių apie mūsų brangią Tėvynę, kuri vis dar pavergta, kurią, komunistams užimant smurtu, palikom su ašaromis, su skausmu degančiomis širdimis... Kodėl?

Ar mišrios šeimos kaltos, ar tik jos? Ne, nebūtinai. Mišrios šeimos — taip, dažnai neišvengiama blogybė, bet žmonės su lietuviškomis, jautriomis sąžinėmis ir čia suranda takelius į nenutautimą. Vieni pramoko savo mylimuosius lietuvių kalbos, kiti bent vaikus leidžia į Šeštadieninę mokyklą, patys kiek galėdami kalbina lietuviškai namuose... Aš esu lituanistinėse mokyklose pastebėjusi jau daugelį vaikų nelietuviškomis pavardėmis (reiškia, tėvas nelietuvis), o tie vaikai dažnai dar geriau kalba bei rašo lietuviškai, negu grynų lietuvių tėvų atžalos. Kodė? Nes kam nors yra dar noro, yra pasiryžimo (dažnai seneliuose) ir jėgu atsispirti nutautėjimui, net ir mišriose šeimos. Čia dar budri lietuvio ar lietuvės sąžinė, dar yra pakankamai tautinės savigarbos, atsiranda pastangų, noro, vilties... kad vaikai liktų lietuviais. Nuo tėvų sąžinės, o ne nuo aplinkybių priklau-

(Nukelta į puslapį 4)

TĖVŲ SĄŽINĖ, VAIKO DALIA

Atkelta iš psl. 3

so vaikų dalia ir laimė. Kaip toli begyventum, kaip sunku bebūtų vežioti šeštadieniais į mokyklėlę, jei yra noro, visada atsiras ir galimybių.

Liūdniausia, kai vedasi abu lietuviai, kai tėvai iškelia jiems prabangais vestuves, pašokama "Sadutė", išdainuojamos mūsų gražiosios vestuvinės dainos, o po metų gimusį vaikelį, o paaugusį jauna mama, ar jaunas tėvas, jau kalbina tik angliškai!.. Kas jiems atsitiko? Ir kur seneliai? Ar lietuvybė tik gražiose tradicijose, o ne gyvenime?

Vaiko neleidimas į tautinę mokyklą kartais ne tiek sąžinės, o tuščių ambicijų dalykas; vaikas (o ir mama) silpniau lietuviškai kalba, gėdyjasi, gal mokytoja ar klasė pajuoks... O gal mokytoja jau ką pasakė? Užsigauna, nebegrįžta. Arba kiti, namie lietuviškai su vaikais nė žodžio nekalbėdami, galvoja, kad nuveš į mokyklą, užsimokės mokestį, ir šeštadieniais jų vaikas — kaip mat atlietuvės! Taip, iš tikro, nėra. Lietuviškas švietimas yra ir mokytojų, ir tėvų reikalas, abejų rūpestis ir sunkus darbas. Be pastangų niekad nebus ir gerų rezultatų.

Lengvabūdiškesnės šeimos, neleisdamos vaikų į lituanistinę mokylą, pasiteisina, kad vaikai nenori. Kad vaikai priešinasi, skundžiasi pervargimu, žaidimams laiko stoka ir t.t.

Negirdėjau nė vieno užaugusio jaunuolio besiskundžiant, kad jį tėvai išmokė lietuviškai! Užaugę ar paaugę jie kiekvienas įvertina tai, didžiuojasi, supranta, kad jų išsilavinimas daug turtingesnis, negu eilinių amerikiečių. O iš tokių, kurie lietuviškai neišmoko, jau nemažai girdisi, kaip jie nuskriausti jaučiasi ir kaltna tėvus. Kada vaikystė praeina, lengvo mokymosi laikas praeina, vargiai ar beįmanoma atsigriebti, kas prarasta — dėl tėvų apsileidimo. Būna, žinoma, ir išimčių. Žinau jauną vyrą, kuris, tėvui draudžiaint, neišmoko gimtosios kalbos, bet dabar susipažino ir vedė gerą, šviesią lietuvaitę ir, žinoma, jis atlietuvės! Meilė viską gali!

Yra ir labai gražių pasiaukojimo pavyzdžių. Kai aš patenku į Šv. Kazimiero Lituanistinę Šeštadieninę mokyklą Los Angeles mieste (sponsorius kun. prel. Jonas Kučingis, mokyklos vedėjas Vladas Pažiūra), mane apima džiaugsmas, atsiranda daugiau vilties... Kiek ten suvažiuoja jaunų tėvų! Kiek ir vaikų senelių! Kai kurie ir iš labai toli, iš už šimto mylių ar daugiau veža vaikus mokyklon, visą šešadienį patys gaišinasi ir ... nesiskundžia. Jie ir namų darbus padeda vaikams paruošti, ir visuose jaunimo parengimuose dalyvauja, ir aukoja ir aukojasi Ir tik norėtųsi kiekvienam jų priėjus sakyti: "Garbė jums! Garbė jūsų tėvams!"

Tai mūsų tautos išlikimo laidas, tai mūsų gyvosios, gražiosios lietuviškos atžalos, tai — Lietuvos ateitis.

Kodėl nepasekti jų pavyzdžiu?

Alė Rūta

Julius Širka ir Zita Širkienė savo namuose. — *J. Širka and his wife Zita at home.*
Nuotr. C. Genučio

TARNAUJU SAVO TAUTAI

Donelaičio pradinė ir aukštesnioji lituanistinės mokyklos ir jų direktorius Julius Širka

Rašo Jonas Jasaitis

1959 m. pavasaryje JAV Lietuvių Bendruomenės Chicagos (dabar Vidurio Vakarų) apygardos valdybos posėdžiuose buvo gyvai svarstytas šeštadieninės lietuviškos mokyklos įsteigimo klausimas pačioje Chicagoje. Tuo laiku veikė pradinės šešatdieninės mokyklos Roselande, Westsidėje ir Melrose Parke. Jose daugiausia telkėsi tų apylinkių mokiniai. Ir mokinių skaičius buvo negausus. A. Kašubos iniciatyva susidaręs būrelis tėvų taip pat rūpinosi lietuviškos šeštadieninės pradinės mokyklos įsteigimu.

Mokyklai įsteigti ir jos veiklai reikia trijų esminių elementų: patalpų, mokytojų ir mokinių. 1959 m. rudenį buvo gautos patalpos pradinei šeštadieninei lietuvių mokyklai lietuvių evangelikų liuteronų "Tėviškės" parapijoje, Marquette Parko apylinkėje. Mokyklos vedėju pakviestas mokytojas Julius Širka ir mokykla Kristijono Donelaičio vardu. Ir nuo to laiko K. Donelaičio lietuviškos mokyklos — pradinė ir vėliau aukštesnioji, — artimai sujungta su Juliaus Širkos asmeniu.

Truputis praeities

Julius Širka į K. Donelaičio mokyklą atėjo su kelerių metų mokytojo darbo stažu, bet dar jaunas, energingas ir ryžtingas.

Dvidešimties metų K. Donelaičio mokyklos sukaktuviniame leidinyje apie Julių Širka taip rašoma: "Juliaus Širkos pavardė jau beveik sinonimas K. Donelaičio mokyklai — neįmanoma kalbėti apie vieną, nepaminint antrojo. Jau dvidešimt metų jis nuoširdžiai rūpinasi, dirba ir vadovauja šiai, didžiausiai išeivijoje lituanistinei mokyklai. Po tiek metų, tiek iniciatyvos, darbo ir rūpesčių galima net užmiršti, kad gyventa ar dirbta kitur. Tačiau Julius Širka neužmiršo. Jis didžiuojasi savo ryšiais su lietuviškąja mokykla, nes ne atsitiktiniu būdu pateko į K. Donelaičio mokyklos vedėjo pareigas — atėjo gerai šiam darbui pasiruošęs.

Mokytojo cenzą J. Širka įsigijo 1941 m. Panevėžyje, o darbą pradėjo tais pa-

Julius Širka Kanadoje, su Šv. Jono Krikštytojo parapijos kunigais: kun. Boleslovas Pacevičius, Julius Širka ir kun. Petras Ažubalis.

— J. Širka in Canada, with the priests of St. John the Baptist: Father B. Pacevičius, on the left, and Father P. Ažubalis on the right.

čiais metais Kamėnų pradinėje mokykloje, Šėtos valsč., Kėdainių apskr. Lietuvoje mokytojavo trejus metus. Vėliau, gyvendamas Vokietijoje, nuo 1945 m. iki emigracijos Kanadon, mokytojavo Weideno-Hamerwego Oberplatz lietuvių stovykloje, o atsidūręs šiapus Atlanto , šešerius metus dirbo Toronto Maironio vardo lituanistinėje mokykloje. Persikėlęs į Chicagą, buvo pakviestas vadovauti naujai įkurtai K. Donelaičio mokyklai 1959 m." (1959 - 1977 Dvidešimt metų Kristijono Donelaičio mokyklų sukaktuvinis leidinys).

Donelaičio mokyklų pradžia

K. Donelaičio mokykla darbą pradėjo lietuvių evangelikų liuteronų "Tėviškės" parapijos patalpose su 30 mokinių. Mokykla augo mokinių skaičiumi ir jau kitais metais turėjo persikelti į valdiškas Fieldhouse patalpas Marquette parke. Patalpos mokiniais didėjančiai mokyklai buvo netinkamos, todėl 1962 m. gruodžio 8 d. mokykla gavo vietą valdiškos Frances McKay mokyklos patalpose. Šiose patalpose mokykla veikia ir dabar, nors moka aukštą nuomos mokestį. Patalpos pritaikintos pradinės mokyklos mokiniams, o Donelaičio mokykloje yra ir aukštesnioji, nevisai tinka gerokai į viršų pasistiebusiems berniukams ir mergaitėms, nes nelengva įsirangyti į mažą mokyklos suolą. Bet tai yra tikros mokyklos patalpos. Mokytojai ir mokiniai jomis patenkinti. Su mokyklos vadovybe donelaitiškiai sugyvena gerai. Tai irgi J. Širkos nuopelnas.

Pirmieji penkeri darbo metai parodė, kad mokiniai nubyra paskutiniaisiais dvejais mokslo metais. Vieni jų išlaikydavo egzaminus į Chicagos aukštesniąją lituanistinę mokyklą pradinės nebaigę, kiti nustodavo lietuvišką mokyklą lankyti. Reikėjo rasti išeitį mokinius galimai ilgiau išlaikyti lietuviškoje mokykloje. Po daug pasitarimų ir svarstymų 1964-65 mokslo metų pradžioje pertvarkyta pradinės mokyklos programa. Ji nepakeista, bet suskirstyta į šešerius mokslo metus, vietoj aštuonerių. Tuo būdu pradinę mokyklą sudaro šeši skyriai ir vaikų darželis arba parengiamasis skyrius, kuriame vaikai jau pramoksta skaityti ir rašyti.

Tai pačiais metais įsteigta ketverių metų K. Donelaičio aukštesnioji mokykla. Tiek perorganizuota pradinė, tiek aukštesnioji vadovaujasi JAV LB švietimo tarybos nustatytomis mokslo programomis ir jas sėkmingai išeina. Pertvarkymas davė gerus rezultatus. 95 nuošimčiai pradinę mokyklą baigusių įstoja į aukštesniąją ir su labai mažomis išimtimis ją baigia. Praėjusius mokslo metus įskaitant, K. Donelaičio aukštesniąją mokyklą baigė 410 mokinių.

Mokyklos pertvarkymas sulaukė aštrios kritikos iš LB švietimo vadovų. Bet J. Širka nepabūgo ir nuo užsibrėžto tikslo neatsisakė, o mokyklos veikla įrodė, kad padaryti pakeitimai naudingi.

Lėšos ir mokslo priemonės

Mokymo priemonių stoka neatlaidžiai persekioja mūsų lietuvišką švietimą. Nuo pat veiklos pradžios mokymo priemonių stoką jautė ir K. Donelaičio mokyklos. Ypač mokymuisi priemonių stoką pajuto persiorganizavusi K. Donelaičio mokykla, kai reikia daugiau atlikti trumpesniu laiku. K. Donelaičio mokyklų mokytojai patys griebėsi ruošti pratimų sąsiuvinius ir vadovėlius, o tėvų komitetas rūpinosi jų išleidimu.

Nuo 1963 m. mokykla leidžia mokiniams skirtą, pačių mokinių rašiniais užpildytą, laikraštėlį "Pirmieji žingsniai". Jo išeina 4 — 5 numeriai per metus. 1966-67 mokslo metų pabaigoje, išleidžiant pirmą laidą baigusių aukštesniąją mokyklą, pradėtas leisti metraštis ir nuo to laiko išleidžiamas kiekvienų metų pabaigoje. Jį rašiniais užpildo mokiniai. Kad leidiniai išvystų šviesą, reikia daug pinigų. Nors piniginiais reikalais rūpinasi komitetas, tačiau neapsieina be direktoriaus talkos.

J. Širka ypač daug lėšų sutelkė leidžiant D. Bindokienės paruoštus literatūros komspektus ir 580 puslapių knygą "Lietuvių literatūros skaitymai". Be J. Širkos talkos ir iniciatyvos, K. Donelaičio mokykla tokių leidinių skaičiumi negalėtų pasididžiuoti.

Direktorius

Kai buvo įsteigta aukštesnioji K. Donelaičio mokykla, J. Širkos pradinės mokyklos vedėjo pareigos baigėsi ir buvo patvirtintas abiejų, pradinės ir aukštesniosios, mokyklų direktorium. Mokyklose mokinių daug ir mokytojų skaičius siekia iki 33. Su visais reikia bendradarbiauti, išgirsti pageidavimus ir nusiskundimus,

Julius Širka Toronto lituanistinėje mokykloje, 1953 m.

— J. Širka at the Toronto Lithuanian School in 1953.

K. Donelaičio mokyklų vadovybė: Danutė Bindokienė, vicedirektorė, Alė Steponavičienė, tėvų k-to pirm., Irena Bukaveckienė, dir. pavaduotoja prad. mokyklai, Julius Širka, direktorius, ir Vytautas Gutauskas, parengimų vadovas.

— The adminisiration of the K. Donelaitis Schools: Danutė Bindokas — vice-principal; Alė Steponavičius — chairman of the PTA; Irena Bukaveckis — Assistant principal of the Elementary School; Julius Širka — principal; Vytautas Gutauskas — director of extra-curricular activities.

stebėti vykdomą darbą. Štai ką apie direktorių sako mokytoja, rašytoja Danutė Bindokienė: "Direktoriaus ranka — tvarkanti, padedanti, rūpestinga jaučiama visame mokyklos gyvenime. Ją jaučia mokytojai, mokiniai, tėvų komitetas ir tėvai. Direktorius daug reikalauja, bet daug ir duoda. Iš mokytojų jis reikalauja pasiruošimo pamokoms, mokinių darbų ištaisymo ir grąžinimo laiku, tvarkingumo apsirengime ir elgesyje, o ypač teisingumo. Visi mokiniai turi būti traktuojami lygiai, su meile ir pagarba. Jeigu mokytojai gali bet kuriuo laiku pasiųsti pas direktorių nedrausmingą mokinį, tai mokiniai turi lygią teisę būti direktoriaus išklausyti, jeigu, jų nuomone, mokytojas baudžia ar barasi neteisingai. Direktorius nuolat pabrėžia, kad K. Donelaičio mokyklų mokytojai ir mokiniai yra lyg viena šeima. Tuo būdu jis tampa lyg tos šeimos tėvas — griežtas, bet atlaidus, tvirtas, bet ir mokąs nusileisti, jeigu suklysta.

J. Širka pasižymi ypatinga kantrybe kitų susierzinimo atveju ir didele tolerancija kitų silpnybėms. Jis niekad nedaro staigių sprendimų, nors mokytojų taryba, kuo nors karštai užsidegusi, juos siūlo. Jis pirma gerai apsvarsto, padiskutuoja su žmonėmis, kurių nuomones gerbia ir tik tada taria sprendžiamąjį žodį, kuris dažniausiai būna teisingas. Rimtų sprendimų jis nedaro vienas, bet kartu su mokyklų vadovybe, ir mokyklų gerovė jam stovi aukščiau už viską, už asmenišką nuomonę, už lengvesnį, patogesnį kelią. Galima teigti, kad J. Širka yra idealistas ir tą jaučia visa K. Donelaičio mokyklų šeima. Mokykloje jis dirba iš įsitikinimo, paaukodamas šiam darbui visą atliekamą laiką. Mokyklos reikalais jis gyvena 24 valandas, 12 mėnesių metuose."

Direktoriui tenka artimai bendradarbiauti su tėvų komitetu. Tėvų komitetas pradinei ir aukštesniajai mokyklai yra tas pats. Bendradarbiavimas su tėvų komitetu užtikrina mokykloms, kad veikla būtų sklandi ir be kliūčių. Nuo pat mokyklų veiklos pradžios mokytojų tarybos ir tėvų komitetų bendradarbiavimas yra labai sklandus. Tėvų komiteto pirmininkas ar atstovas dalyvauja mokytojų tarybos posėdžiuose, o direktorius tėvų komiteto posėdžiuose.

Keletą kadencijų buvęs tėvų komiteto pirmininku inž. Jonas Variakojis, apie J. Širką štai ką sako: "Tai asmuo, kurio pasišventime ir meilė lituanistinei mokyklai yra tokia stipri, kad berods, tik jo meilė tėvynei Lietuvai viršija ją...

Jo atmintis nuostabi. Neužmiršta jis jokių detalių, nekalbant apie svarbesnius dalykus. Jo vieninteliai užrašai, tai sena adresų knygutė. Jo energija neišsemiama. Jis savo kalbose dažnai kreipiasi į mokinius ir tėvus, prašydamas nepavargti savo pastangose lietuvybei išlaikyti. Jo kupina energijos laikysena priduoda reikšmės ir stiprina jo žodžių efektą. Jo kalbos trumpos, bet uždegančios. Jose atsispindi meilė tėvynei, jos dabartinė kančia ir viltis laisvės rytojui. Visad pabrėžiamas ir pri-

K. Donelaičio pradinės mokyklos mokytojai: I. Smiliauskienė, L. Booth, O. Jagėlienė, I. Bukaveckienė. R. Viktora, dir. J. Širka, I. Končiūtė, R. Račkauskienė, Br. Prapuolenienė, A. Valavičius, V. Tijūnelienė, M. Plačienė, A. Aleknaitė ir D Puodžiūnienė.

— The teaching staff of the K. Donelaitis Elementary School: I. Smiliauskas, L. Booth, O. Jagėla, I. Bukaveckas, R. Viktora, principal J. Širka, I. Končius, R. Račkauskas, B. Prapuolenis, A. Valavičius, V. Tijūnėlis, M. Plačas, A. Alekna, and D. Puodžiūnas. Photo J. Tamulaitis

menamas mūsų pagrindinis tikslas — išlaikyti lietuvių kalbą, kultūrą, gražias tradicijas ir perduoti jas ateinančioms kartoms.

Aštuonias klases K. Donelaičio aukštesniosios mokyklos mokyklos baigusiam atestatą įteikia: Gen. garbės konsulė J. Daužvardienė, vicedir. D. Bindokienė ir tėvų k-to pirmin. Jonas Variakojis.

Nuotr. V. Noreikos

— Hon. Consul J. Daužvardis, vice-principal D. Bindokas, and PTA chairman J. Variakojis present the diplomas to the graduates of the K. Donelaitis H. S.

Jo bendradarbiavimas ir sugyvenimas su tėvų komitetu visuomet buvo pagirtinas. Asmeniškumai neegzistuoja. Nuomonių skirtumai greit išlyginami. Jis skaitosi ir gerbia tėvų komiteto sprendimus, nors retkarčiais jie nesutampa su jo nuomone. Jis sugeba įžiebti tėvų komiteto nariams didesnį ryžtą jų darbe."

Juliui Širkai daug padeda jo žmona Zita. O J. Širka paklaustas, iš kur semiasi tiek ištvermės ir stiprybės, trumpai atsako: "Tarnauju savo tautai."

PASKIRTOS RADIJO KONKURSO PREMIJOS

JAV LB Kultūros Taryba ryšium su Vilniaus universiteto 400 metų sukaktimi buvo paskelbusi lietuviškom radijo valandėlėm konkursą - parengti šiai sukakčiai programą.

Dalyvavo 8 radijo valandėlės ir viena iš Australijos.

Birželio 20 d. vertinimo komisija: Henrikas Kačinskas, Juozas Boley-Bulevičius, Stasys Santvaras, Dalia Sakaitė ir Paulius Jurkus vienbalsiai paskyrė šiom radijo valandėlėm premijas už geriausius darbus:

I-oji 500 dol. premija — Bostono Laisvės Varpo radijo valandėlei; vedėjas Petras Viščinis.

II-oji 300 dol. premija — Kalifornijos Radijo Klubui Los Angeles mieste; vedėja Danutė Kaškelienė.

III-oji 200 dol. premija — Laisvės Žiburio radijo valandėlei New Yorke; vedėjas Romas Kezys.

Šių premijų mecenatas Lietuvių Fondas.

Zita Širkienė traukia loterijos bilietą metiniame K. Donelaičio mokyklų baliuje. Praveda Bronius Polikaitis.

Nuotr. V. Noreikos

— Zita Širka pulls out the winning lottery ticket at the annual K. Donelaitis school ball. Master of ceremonies, B. Polikaitis.

Naujos knygos

NAUJA J. GLIAUDOS KNYGA

Išleisti naują knygą rašytojui Jurgiui Gliaudai nėra jokia naujiena; taip pat jam ne naujiena ir laimėti premiją. O vis gi malonu minėti jo naują knygą; džiugu dėl kiekvienos mūsų kultūrinės apraiškos, ypač dėl knygos.

Šių metų pačiame vidurvasary Europos egzilinių lietuviškų knygų leidykla Nida Londone atspaudė J. Gliaudos novelių rinkinį, pavadintą "Bausmė". Rašytojo (iš profesijos teisininko) tokiu grasiu vardu pasakojimų rinkinys, tačiau, nieko bendro neturi su baisiais nusikaltimais, ar baisiomis bausmėmis pasakojimų turiny. Tai maloniai skaitoma 150 puslapių knyga, talpinanti septynias noveles, kuriose — visų centrinis autoriaus tikslas — žmogus. Pavaizduoti žmogų, jo gyvenimo lūžius ir to kenčiančio žmogaus vidines kerteles, kuriose pro kančią suspindi gėrio žėručiai. Novelėje "Garbės vartai" tokie žmonės yra Zenonas — dvaro tarnyboje, bajoras (heretikas!) Skirmantas ir Žemaičių vyskupas Motiejus Valančius. Šie žmonės pusiau istorinės novelės fone, mėgindami pagelbėti nelaimingai našlaitei Petrei, sušvinta gėrio spinduliais, kurie, lyg pro baisiai juodą debesį (žiauraus dvaro ponų sauvaliavimo) žada kažkokią viltį vergaujančių žmonių sieloms. Nors Petrė žūsta, bet vilties spinduliai nenublanksta.

Kaip vyskupo Valančiaus didus siluetas pirmojoj rinkinio novelėj, taip poeto Strazdelio, priešpaskutinėj, įvardintoj "Bausmė" (kaip ir pats rinkinys). Ir čia žymu istorinis fonas, nes valstiečių užjautėjo kunigo Strazdelio paveikslas įtikinantis, artimas istoriniam poeto ir kunigo-sukilėlio portretui bei pasakojimo koloritas — anų laikų, anų Aukštaitijos žmonių vargų ir grėsmių atšvaitas.

Kur gi ten įvyko bausmė, kas nubaustas? Ogi Katrę Daubaraitę, neturtingą valstietę, kunigas Strazdelis staigiai apvesdino su jos tikru mylimuoju Pranciškum Pašiliu, o ne su turtingu seniu Varakausku. Nes gi, po ilgų mąstymų apie tai, kas yra laimė, Strazdelis padarė išvadą, kad "bausmės reikia žmogui, jeigu jis savo laimę atstumia" (98 psl.). Taip besvyruojančią Katrę tarp tėvų valios ir savo pačios jausmų kunigas-poetas "nubaudžia" amžinu ryšiu su tuo, kuris jaunai merginai gal ne turtą, bet laimę — tikrai atneš.

Velykinis triptikas (trys novelės) ir "Viena diena pensininkės Stankuvienės gyvenime", taip pat rinkinio paskutinė novelė "Kedro riešutėliai" yra apie "sovietinį žmogų". Ypač sukrečiąs vidinis vaizdas Rūtos Kalnaitienės, kuri grįžusi po penkiolikos metų iš Sibiro tremties kančių sugeba atleisti savo neištikimam vyrui Petrui, sugeba jį vistiek mylėti, net gi dar labiau, sugeba aukotis, pasitraukdama ir savanoriškai vėl grįždama į Sibirą... Nes "Didelė meilė ir auka jai didelė" (150 p.). Jau būtų buvusi Rūta savo begalinėj aukoj beveik laiminga, bet sesuo jos keršija už ją (nieko apie tai jai nežinant): įduoda Petra komunistų milicijai, kaip kitados turėjusį ryšių su "miško broliais"...

Marija Tūbelytė Kuhlmanienė

SUSITAIKYMAS

Gražina Vijeikienė prisilenkė prie savo aukštoje ligoninės lovoje paguldyto vyro, viso aptvarstyto baltais tvarsčiais, apkabinėto stikliniais vamzdeliais, glukozės burbulais ir kitokia moderniškosios medicinos apartūra. Ir nežiūrint to, kad jis buvo be sąmonės, jai pasirodė, kad jo baltame it drobė veide, glūdėjo kažkoks laukimas, kažkoks ilgesys.

— Tai jos, jis tikrai laukia jos! — pagauta netikėto graudulio, pagalvojo Gražina. — O ji gi vakar buvo čionai atėjusi, bet aš ją išvariau, net iki palatos durų neprileidau, pasakiau, kad nedrįstų čia daugiau nė kojos kelti!

Ir nors Jono susidėjimas su ta nelemtąja Petronėle Vasiliauskiene ir buvo ne tik gėda, bet net ir nuodėmė, ji turėjo prisipažinti, kad ir jis pats dėlei tos situacijos labai kentė. "Aš, Gražinute, bandžiau ją užmiršti, viską su ja nutraukti, bet negaliu..., negaliu..." anądien beveik pro ašaras prisipažino jis. "Žinai, man kartais rodosi, kad man beliko tik..." ir jis vaizdingu mostu sau pirštu brūkštelėjo skersai kaklą.

O dabar toji nelaimė. Nors pasak policijos, tai buvo tipinga pargreito ir neatsargaus važiavimo pasėka, Gražina įtarė, kad jie klydo. Nes kaip gi toks atsargus ir patyręs vairuotojas kaip Jonas Vijeikis, niekados negeriąs ir puikiai pažįstąs kiekvieną kelio vingį, būtų galėjęs trenkti tiesiai į didžiulį betoninį stulpą? Ne, ne tai tikrai negalėjo būti tik paprasta nelaimė...

Bet kas, o kas būtų galėjęs numatyti, kad jos Jonas, pasiekęs viduramžį, staiga taip visiškai išsikraustys iš proto dėl šitos paprastos, apskritaveidės našlelės? Ir tarsi to dar nebūtų gana, netgi bandytų dėl jos nusižudyti?

Ypač, kai ji, jo žmona, gi buvo ir išvaizdi, ir elegantiška, ir apsiskaičiusi, net du sykius apvažiavusi visą pasaulį, aktyviai dalyvaujanti lietuviškoje kultūrinėje veikloje. Tuo tarpu gi anoji, ant viršugalvio susišukavusi kažkokį netvarkingą kuodą, per paskutinius dvidešimt metų tikriausiai nebuvo nužengusi toliau artimiausios parapijos salės.

Gražina, atsidusdama, delnu perbraukė per savo lygų, prieš pusantrų metų sėkmingai pakeltą veidą. O visgi jis dėl šitos savo nuodėmės buvo likimo nubaustas. Jeigu ne toji Vasiliauskienė, jis dabar čia tikriausiai negulėtų ant mirties patalo.

Tarsi įspėjęs jos mintis, ligonis staiga dusliai sudejavo, ir, kadangi Gražina Vijeikienė iš esmės nebuvo bloga moteris, ją tuojau pat pervėrė aštrus kaltės jausmas. Kaip ji drįso šitaip teisti tąjį, kuris iki tos nelabosios našlės pasimaišymo, jai ilgus metus yra buvęs toks geras ir dosnus? Tuo labiau, kad juk ir ji pati nebuvo jau taip be nuodėmėlės?

Ir Gražina prisiminė, kuo aiškiausiai prisiminė, kaip dažnai ji šitam savo vyrui yra buvusi negera, pikta ir kerštinga. Ir kaip ji, tiesa, tik vieną vienintelį kartą, jam yra buvusi neištikima — ten Michigane, lietuvių skautų stovykloje, su tuo linksmu, ūsuotu skautininku.

Šitaip bemąstant, jai impulsyviai pasinorėjo Jonui viską, viską dovanoti ir, kol dar ne per vėlu, padaryti jam ką nors tikrai gero ir atgailingo. Pavyzdžiui, prie jo mirties patalo sugrąžinti Petronėlę Vasiliauskienę. Ir ne tik ją atgal atkviesti, bet dargi su ja susitaikyti, ne tik pro forma, bet tikrai — iš širdies. Aišku, Jonas apie tai jau niekados nebesužinos, bet visvien..

— Rengiuosi truputį išeiti, sugrįšiu maždaug už valandos, — pakuždėjo ji į palatą įžengusiai slaugei. Beveik tekina išbėgusi iš ligoninės, ji skubotai sėdo į savo netoliese pastatytą mašiną ir ją užvedusi įgudusiai įsijungė į visada judrų šio didmiesčio eismo sriautą.

Nors ji nuolatos kartodavo, kad ji apie "tą pasileidėlę nenorinti nei girdėti, nei žinoti", Gražina Vijeikienė iš tikrųjų apie Peronėlę žinojo viską, netgi jos tikslų adresą.

Petronėlė Vasiliauskienė gyveno antrame kuklaus medinio namelio aukšte. Gražinai spustelėjus skambutį, duris atidarė senoviškai po smakru surišta skarute senelė.

— Petronės dabar nėra namie. Ji nuėjo bažnyčion, — bedante burna sušvepleno senutė. — Bet jeigu tamistai būtinai reikia su mano dukra pasimatyti, jūs ją tikriausiai tenuis dar rasite. Švento Antano bažnyčia nuo mūsų pusantro bloko į kairę.

Gražinai, įžengusiai iš saulėtos gatvės, pradžioje buvo sunku ką nors tamsioje bažnyčioje įžiūrėti. Tačiau jos akims palaipsniui prisitaikant prie silpnos šviesos, Gražina pamatė, kad bažnyčia buvo beveik tuščia. Tik ten, pačiame priekyje, beveik ties pat altoriumi, klūpojo kažkokia bepoteriaujanti žmogysta.

— Tai ji! Tai ji! — neramiai pradėjusia plakti širdimi pagalvojo Gražina.

Ir ji neklydo. Jai prisiartinus, Petronėlė Vasiliauskienė pakėlė paraudusias, ašaromis paplūdusias akis ir aiktelėjo:

— Tai jūs! Ar jūs atėjote man pranešti, kad... kad...

—Ne, dar ne... — ją pašnabždomis nuramino Gražina. — Aš, Petronėle, atėjau su jumis susitaikyti, jūsų atsiprašyti dėl to grubaus išvarymo iš ligoninės.

— O aš kaip tik buvau bemaldaujanti šventąjį Antaną, kad jis jūsų širdyje įžiebtų atlaidumo liepsnelę ir kad mes šio bendro skausmo valandoje nejaustumėm viena kitai neapykantos.

Netoliese priklaupęs senelis nepritariančiai nusikosėjo, ir Petronėlė Vasiliauskienė pamaldžiai suglausdama rankas nuleido galvą.

— O dabar drauge pasimelskime už mūsų brangųjį Jonelį.

Užbaigusi savo Sveika Mariją, Gražina pro šoną žvilgterėjo į vis dar besimeldžiančią Jono inamoratą. "Iš visai arti ji beveik pusė bėdos" nustebdama pagalvojo. "Jaunatviškai rausvas veidas, rankų nugarėlėse nė vieno tų nelemtų taip moters amžių išduodančių rusvų taškučių..."

Išėjusios iš bažnyčios šventoriuje persimetė tiriančiomis šypsenomis ir, įsitikinusios, kad viskas tvarkoj, puolė viena antrai į glėbį.

— Gražinėle!

— Petronėle!

— O dabar skubėkime atgal į ligoninę, — atsipalaiduodama iš raumeningo Petronėlės apkabinimo ir mėgindama atgauti kvapą, prašvokštė Gražina: — Būtinai no-

---

NAUJOS KNYGOS

Atkelta iš 7 psl.

Kai kurios iš šių novelių buvo jau spausdintos periodikoje (kai kurios ir premijuotos), bet buvo vėl įdomu jas perskaityti. Kiekvienas šių novelių siužetas yra minties naujumo ieškojimas, pateikiant ir netikėtą atomazgą, arba netikėtą gėrio atsitrenkimą į gyvenimo žiaurumus.

Jurgis Gliauda įgudusiai, trumpais brūkšniais-sakiniais piešia vaizdą po vaizdo, atvynioja siūlelį po siūlelio žmogaus charakterio susipynusius kamuoliukus.

Šiuose pasakojimuose yra ir pažintinės, istorinės medžiagos. Ši novelių knyga "Bausmė" bus vertingas skaitinys ir išprususiam knygų mėgėjui, ir jaunam egzilės lietuviui, su retesnių žodžių išsiaiškinimais tarp vyresniųjų.

J. Gliauda, BAUSMĖ. 1980. Nidos Knygų Klubo leidinys Nr. 101. Kaina 3,5 angliško svaro, minkštais viršeliais. Gaunama leidykloje ir pas knygų platintojus.

Alė Rūta

riu, kad tu dar suspėtum paskutinį sykį su Jonu atsisveikinti ir kad vėliau, jam iškeliavus į aną pasaulį, mudvi galėtuva jam drauge užspausti akis.

Atvykusios į ligoninę, jos ties Jono Vijeikio palatos durimis sutiko jį gydantį daktarą Jurgelionį.

— Aš, ponia Vijeikiene, turiu jums džiaugsmingą naujieną, — visas šypsodamasis pareiškė jis. —Jūsų vyro stovis staiga dramatiškai pasitaisė: jis prieš pusvalandį vėl atgavo sąmonę, visos jo kūno esminės funkcijos vėl pradėjo beveik normaliai veikti...

— Bet... bet... jūs gi buvote pasakęs, kad...

Nepatenkintas Gražinos įsiterpimu, daktaras Jurgelionis valdoviškai kilstelėjo putnią, žilais šeriukais apaugusią ranką.

— Nusprendęs, kad ligonio stovis darosi labai kritiškas, — jau be šypsenos tęsė jis: — aš, pasitaręs su kolegomis, jam leidau naujo ir gana drastiško vaisto, kuris jo atveju pasirodė labai efektingas. Taigi išskiriant nenumatytas komplikacijas, jo prognozė labai viltinga. Labai viltinga.

— Ar... ar galima jį aplankyti? —drebančiu iš susijaudinimo balsu paklausė Petronėlė.

— Galite. Tik ilgai neužsibūkite. Ligoniui dabar reikia daug poilsio ir ramybės. Daug poilsio ir ramybės.

Gražina ir Petronėlė tarsi lenktyniaudamos šaute įšovė į Jono palatą ir tarsi sinkronizuotu judesiu prie jo prisilenkė iš abiejų jo lovos pusių.

Ligonis atmerkė akis, bet išvydęs jų besišypsančius, prie jo prisikišusius veidus, visas sudrebėjo, giliai atsiduso ir vėl užsimerkė.

— Eime, jis užmigo, — pranabšdėjo Petronėlė, ir abi moterys ant pirštų galų išėjo iš palatos.

Juodviem vėl atsidūrus koridoriuje, Petronėlė Vasiliauskienė pamaldžiai ant krūtinės sukryžiavo rankas.

— Aš taip ir jaučiau, kad šventasis Antanas šį kartą išklausys mano maldos.

Gražina Vijeikienė nedraugiškai išplėtė akis. — Apie ką tu čia dabar tauški, Petronėle? Nejaugi negirdėjai, kad daktaras Jurgelionis tik ką pasakė, kad panaudojąs kažkokius naujus, tik ką išrastus vaistus?

Petronlė su panieka mostelėjo ranka:

— Vaistai! Ha! Jonas jau porą dienų merdėjo, kodėl jis tų savo vaistų nepavartojo anksčiau? Kas jam šiandien padėjo, tai ne tie vaistai, o mano malda,—staiga visa parausdama tęsė Vasiliauskienė. — Kai aš šiandien taip iš visos širdies pasimeldžiau, šventasis Antanas ir išklausė mano maldavimų ir padarė stebuklą.

— Stebuklas! — irgi įsikarščiavusi sušuko Gražina. — Jeigu čia yra įvykęs stebuklas, tai jį įvykdė modernioji medicina, o ne tavo poteriai.

Petronėlė Vasiliauskienė karingai įsispęsdama prisiartino prie Gražinos.

— Kaip tu drįsti abejoti šventuoju Antanu? Kartoju, kad jis, o ne tie tavo dolerius plėšiantys gydytojai išgelbėjo mūsų Joną!

— Nuo kada mano vyras yra tapęs "mūsų Jonu"? — išdidžiai iš aukšto pažvelgdama į žemą ir apskritą Petronėlę, garsiai paklausė Gražina.

— Tu, mieloji, turėtumei puikiai žinoti, nuo kada!

Tuo metu koridoriuje vėl pasirodęs daktaras Jurgelionis su priekaištu iškėlė abi rankas:

— Ponios! Ponios! Susimildamos nusiraminkite! Atsiminkite, kad čia ligoninė, o ne...

Čia jo žodžiai buvo pertraukti iš Jono Vijeikio palatos išbėgusios slaugės: — Pons daktare, greičiau — ligonis... jis miršta — jau nebeturi pulso...

Gydytojui pranykus palatoje, Gražina ir Petronėlė apsipildamos ašaromis puolė viena kitai į glėbį.

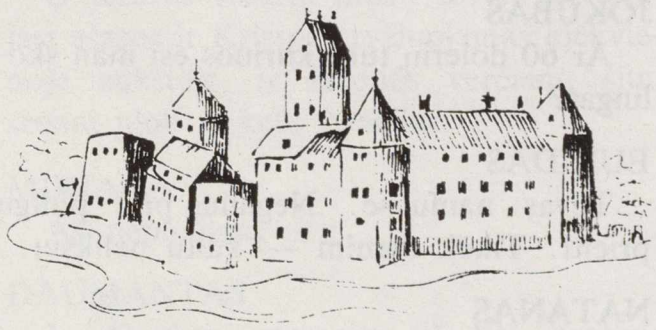

— Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikoms Leisti Sąjunga jau išleido LKB Kronikos V-tą tomą, kurio kaina 5 dol. minkštais viršeliais ir 7 dol. kietais.

Kviečiame lietuvius knygą įsigyti ir ją platinti.

Netrukus bus išleista LKB Kronikos anglų ir prancūzų kalbomis pirmieji tomai.

Maloniai prašoma visų lietuvių aukų, nes leidėjams trūksta dar didelių sumų Kronikos knygoms spausdinti.

Knygas užsisakyti ir aukas siųsti adresu: LKB Kronikoms Leisti Sąjunga, 6825 So. Talman Ave., Chicago, Illinois 60629.

JUOZAS KELIUOTIS

Š. m. rugp. mėn "Literatūra ir menas" Vilniuje išspausdino pluoštą J Keliuočio eilėraščių su prierašu, kad autorius, juos rašydamas, neturėjęs "kokių specialių poetinių pretenzijų". Porą, nepilnų, spausdiname kaip nenorinčios palūžti dvasios dokumentą.

Žodis

Žodis atskleidžia tavo būtį.
Be jo tu galėtum pražūti.
Žodis pareiškia, jog tu esi
Nauja būtybė, gyva, šviesi.

Be žodžio tu būtum tuštuma,
Nežinoma nei sau, nei kitiem.
Per žodį tu prisikeli gyvent,
Daraisi žinomas ir svetimiem.

Netikras žodis išduoda tave
Ir naikina tavąją būtį.
Tai tiktai nakties kliedesys,
Kuris tave skatina žūti.

Be gyvo žodžio tu neturi būties,
Be jo tu tik niekis ir tamsa.
Be jo tau nėra jokios vilties
Egzistuoti ir tapti šviesa.

Žodis — tavo gyvenimo pradžia.
Žodis — tavo laimė ir kančia.
Be žodžio tu neturėtum tikro veido,
Būtum tik šešėlis gyvenimo palaido.

Bet tu neniekink ir rimtos tylos,
Ieškoki žodyje prasmės gilios.
Tyloj tavo dvasia subręs,
Ji žodyje išties sparnus.
Tik žodyje dvasia nemiršta,
Tik žodyje jai erdvės atsivers.

(Iš "Dabartinė Lietuva")

Čia mūs tėvynė Lietuva —
Nemunas, Neris ir Baltija.
Čia mūsų šaknys ir gimta kalba,
O židiny — senovės žarija...

Čionai kalneliai, ežerai
Po žydru ir taikiu dangum.
Čia upės, kloniai ir žali miškai —
Šioj žemėj miela ir smagu.

Čia paukščiai praskrenda skliautu,
Balti praplaukia debesėliai.
Artojui laisva ir platu.
Virš lauko gieda vieversėliai.

Čia ir piliakalniai seni
(Mums likę dar iš praeities).
Tėvų čia pėdos akmeny,
Čia — mūsų godos ateities. — —
— — — — — —

PRANAS PUSDEŠRIS

Šviesa nuo kalno

Trijų veiksmų sceninės variacijos Kristaus Kalno palaiminimų temomis

III veiksmas

JIEŠKOME BROLIŲ

Tas pats scenovaizdis. Šių laikų kiemo baldai. Saulės skėtis. Šių dienų apranga.

Scena pirma

Euridas vaikščioja su rementais, sugipsuota koja. Natanas skaito knygą

EURIDAS

Nesuprantu, kodėl koja turėjo lūžti man, o ne tau. Tu kaip višta perekšlė, vistiek visą laiką sėdi namuose.

NATANAS

Skaitydamas Aš motociklu nesitrankau.

EURIDAS

Bailys esi, užtai namuose sėdi... Prie knygų... kada gyvenimas toks gražus ir laisvė jaunam — be krašto, be ribų.

NATANAS

Laisvė taip pat turi krantus.

EURIDAS

Kalbi kaip senas pamokslininkas. Riba pasaulyje yra tiktai mirtis. Už jos — tuštuma.

NATANAS

Kam tuštuma, o kam pilnojo ir tikrojo gyvenimo pradžia.

EURIDAS

Sekmadienį bažnyčioje girdėjai? Ar suvaikėjęs tėvas tau pasakė?

NATANAS

Ne man vienam, ir tau jis gero nori.

EURIDAS

Viduramžiai, visur viduramžiai ir akmens gadynė. Sudeginti moralistus kaip raganas ir senamadžius atominės kultūros priešus.

NATANAS

Kam deginti? Geriau nukryžiuoti arba liūtams atiduoti. Vaizdai būtų brangiai apmokami TV kanalų. Tikinčiųjų persekiojimai ir kančios istorija kartojasi.

EURIDAS

Šiandien esu aš kenčiantis. Gali mane įrašyti į palaimintųjų sąrašus.

NATANAS

Piktžodžiautojams palaiminimus pasakys raguotas pamokslininkas nuo juodo kalno.

EURIDAS

Šventuolis... Tu netiki, tik veidmainiauji. Tu nori įtikti tėvui, kad jis tau mašiną nupirktų. Tik dėl to sekmadieniais su juo važiuoji į bažnyčią, kad jis matytų, koks tu šventas. Štai, koks tu... Matau tave kiauriai kaip butelį.

NATANAS

Pro butelį ,pratęs žiūrėti. Lenktas stiklas visuomet klaidingą vaizdą rodo.

Scena antra

Pro vartus ateina Miriana su Jokūbu

MIRIANA

Euridui Čia tavo draugas sakosi norįs tave matyti. *Nueina į namą*

JOKŪBAS

Girdėjau apie tave ištikusią nelaimę. Dabar matau, koks tu lozorius esi. Pasveikintas gi būki.

EURIDAS

Gaila, kad tu ne Kristus, Jokūbai. Pasakytum: "Jaunikaiti, mesk savo rementus ir eiki."

NATANAS

Sau Du šventraščio žinovai susitiko.

JOKŪBAS

Su Jehova man nepakeliui. *Apsidairęs* Ar aš galiu kalbėti atvirai?

EURIDAS

Žinau ir tai, ką nori pasakyti.

JOKŪBAS

Ar 60 dolerių turi, kuriuos esi man skolingas?

EURIDAS

Tėvas namuose. Negaliu prie pinigų prieiti. Tikėk manim — kaltu neliksiu.

NATANAS

Už ką Euridas kaltas tau? Gal aš galiu padėti?

JOKŪBAS

Apžiūri Nataną Tu jaunas. Tikriausiai ir pats būsi prisidėjęs. Pasakysiu — už žolę jis pinigų man nesumokėjo, kurią senai draugų kompanijoj surūkėt. Nedaug, tik 60 dolerių.

NATANAS

Jokūbui Euridas tėvo uždarbiu gyvena. Skolos prašyki tėvo.

EURIDAS

Dėl Dievo, tik ne jo. Dar šią savaitę tau pinigus grąžinsiu. Draugai pagelbės...

JOKŪBAS

Kai pinigas pasimaišo, draugystė pabėga... Gerai, savaitę palauksiu dar. Bet tik vieną savaitę...

EURIDAS

Tikrai grąžinsiu... Kaip Dievą myliu... Iki pasimatymo, Jokūbai. Iki!

Jokūbas išeina

Scena trečia

NATANAS

"Kaip Dievą myliu"... Gražiai pasakyti... Aš tau nė cento nepatikėčiau.

EURIDAS

Jei tu pasakysi tėvui... Aš iš namų išeisiu... Aš tave nužudysiu... Supranti — nužudysiu.

Scena ketvirta

MIRIANA

Linksmai įbėgusi apkabina brolius Kaip gera būti galingų brolių tarpe... Rodos, pats Dievas mūsų šeimoje gyvena. Ramu, ramu... Ko judu nelinksmi? Pragiedrėkit. Tiesa, Kristus laimino tuos, kurie liūdi... Ar judu liūdit?

NATANAS

Žiūrėdamas į tave, Miriana, aš prisimenu kitą kalno palaiminimą: "Palaiminti, kurie daro taiką, jie bus vadinami Dievo vaikais."

MIRIANA

Ar mes nesame Dievo vaikais?

NATANAS

Į tą klausimą Euridas gali atsakyti...

EURIDAS

Aš nežinau savo Dievo adreso.

NATANAS

Tu daug adresų žinai, kuriais tariesi rasiąs Dievą, arba bent vietą nuo Jo pasislėpti, bet surandi tik nusivylimą ir kančią. O Dievas tavyje prabyla sąžinės balsu.

MIRIANA

Man Dievo adreso nereikia. Jis gyvena čia. *Prispaudžia rankas prie krūtinės*

Scena penkta

JEHUDA

Stebėjęs vaikus prieangyje Palaiminti tyraširdžiai, jie regės Dievą...

Šeimos sceną iš už tvoros kurį laiką stebi Nijolė ir Daumantas. Daumantas neša žiburį

NIJOLĖ

Atleiskite, mes esam tik praeiviai, bet

mūsų žingsnius sustabdė išgirsti jūsų žodžiai.

DAUMANTAS
Jūs, rodos, apie Kristaus kalno palaiminimus kalbėjote?

JEHUDA
Apie tai mes dažnai kalbame.

MIRIANA
Jų negalima pamiršti, nes jie mums visiems pasakyti.

NATANAS
Palaiminimai tie — tai jungtinių Dievo tautų amžinoji charta.

NIJOLĖ
Yra valstybių, kuriose nei Dievo, nei žmonių chartos negalioja, kur Dievą mylėti yra priešvalstybinis nusikaltimas.

DAUMANTAS
Mes iš tokio krašto atkeliaujame.

JEHUDA
Bet apie Kristaus palaiminimus žinote.

NIJOLĖ
Tai vienintelis rąstas, kurio įsikibę nenuskendome.

MIRIANA
Palaiminti turtingi dvasioje, nes jų yra Dangaus karalystė.

JEHUDA
Užeikite, pakeleiviai, pasikalbėsime. *Nijolė ir Daumantas įeina kieman*

DAUMANTAS
Mano vardas — Daumantas, o ji Nijolė.

MIRIANA
Malonu susipažinti.
EURIDAS *Jehudai* Būk atsargus, tėve,— svetimašaliai, apvoks.

JEHUDA
Euridui Girdėjai, jie žino kalno palaiminimus.

NATANAS
Kodėl su žiburiu keliaujate? Ar mūsų miesto gatvės nepakankamai apšviestos?

MIRIANA
Šviesos niekad nėra perdaug.

NIJOLĖ
Perdaug gali ir šviesos būti... Mūsų kraštą pavergė priešai, kurie įtikinėja, kad Dievo nėra, bet su tuo nesančiu Dievu kovoja... Ir dar kaip kovoja... Kristaus pasakytus žodžius raute išrauna iš žmonių širdių... Jie suėmė mane, įgrūdo į kalėjimą... Vien už tai, kad aš Dievą tikiu... Per tardymus stipria šviesa valandomis pliskindavo akis ir vis kaldavo: "Dievo nėra, Dievo nėra, kartok — Dievo nėra... O paskui mušdavo...

JEHUDA
Dvidešimto amžiaus gėda.

NIJOLĖ
Mane nuteisė ilgų metų tremčiai tolimame, šaltame krašte, nes tardymuose ir mušama aš jiems rėkiau: "Dievas yra, Dievas yra... Jo vardas — Meilė.

EURIDAS
Argi neturėjai brolių ir artimųjų, kurie tave būtų galėję apginti?

DAUMANTAS
Jos broliai priešui užeinant pabėgo į laisvus kraštus. Mes jų ieškome. *Iškelia aukštyn žiburį*

NIJOLĖ
Tėvynę palikdami jie prisiekė Gyvuoju Dievu jos niekad neužmiršti, už ją kovoti.

DAUMANTAS
Mes jieškome jų. Mes jieškom jų.

NATANAS
Nesikarščiuok, žmogau... Nedrumsk vakaro rimties.

NIJOLĖ
Sunku jam būti šaltam... Jį nužudė priešai ir kūną pametė miestelio aikštėje.. Juo žmones gązdino... Paskui pakasė nakčia griovio krante... Jis mirė už savo tėvynę.

MIRIANA
Ar tau Kristus pasakė: "Jaunikaiti, kelkis"?

EURIDAS
To betrūko.

DAUMANTAS
Aš jieškau brolių, kurie išeidami prisiekė tėvynę mylėti, ir jų nerandu.

NIJOLĖ
O teroras siaučia mūsų tėvynėje. Liejasi ašaros ir Kristus kryžiuojamas kiekvienoje aukštėje, ir žmonės verčiami šitai scenai ploti ir kelti ovacijas.

MIRIANA
Aš nepločiau.

DAUMANTAS
Ir dingtum, mergaite, iš šito gražaus kiemo. Tave išvežtų ten, kur ašaros, badas ir šaltis.

JEHUDA
Palaiminti, kurie persekiojami dėl teisybės, jų bus Dangaus karalystė.

NIJOLĖ
Tikime, kad nukankintieji būriais renkasi Dangaus karalystėje, ir jų maldavimai laisvės gimtam kraštui kada nors pripildys Dievo gailestingumo taurę.

DAUMANTAS
Bet kur yra gyvieji broliai, prisiekę tėvynę mylėti, ir jų maldos?

MIRIANA
Tėveli, gal vyno keleiviams atnešti?

JEHUDA
Gerai, dukra. O gal ir vakarienei pasiliktumėte?

NIJOLĖ
Ačiū. Nesame alkani.

DAUMANTAS
Šiais laikais alkanų iš viso nėra. *Euridas ir Miriana išeina*

Scena šešta

NATANAS
Sakote, brolių jieškote... Ir vis nerandate...

NIJOLĖ
Kartą buvome tikri, kad jau surasime. Žmonės nurodė... Nuėjome... Namuose radome tik vaikus...

DAUMANTAS
... ir su jais negalėjome gimtąja kalba susikalbėti. Netikras, matyt, buvo adresas... Brolių vaikai negali gimtosios kalbos nemokėti.

JEHUDA
Pavargau nuo jūsų sunkių kalbų. *Sėda* Kiek daug yra pasaulyje žiaurumo ir kančios... Vargšė jūsų šalis Antikristo letenose. Tik tikėjimas gali ją išgelbėti.

NATANAS
Jei turėsite tikėjimą ir sakysite kalnui persikelti iš vienos vietos į kitą... Jis persikels.

NIOLĖ
Vienišos maldos neužtenka. "Kur mano vardu susirinks būrys, jų tarpe ir aš būsiu", — pasakė Kristus.

DAUMANTAS
Už tai ir jieškome brolių.

JEHUDA
Jis taip pat pasakė: Palaiminti jūs, kai dėl manęs jus niekina ir persekioja bei meluodami visaip šmeižia. Būkite linksmi ir džiūgaukite, nes jūsų laukia gausus atlyginimas Danguje.

NIJOLĖ
Danguje... O Žemėje gražus gyvenimas — kančia.

NATANAS
Ne kančia, bet meilė. Kai židiny liepsna užgęsta, šilumą pakeičia šaltis. Kai meilei sieloje nėra vietos, ten apsigyvena kančia.

DAUMANTAS
Ne, jaunas žmogau. Aš myliu savo tėvynę, bet joje lizdus susisuko skausmas ir kančia... Meilė ne viską atsveria gyveni-

me. Yra kažkur aukštai kitokios svarstyklės ir kiti svorio matai.

JEHUDA

Tu jieškai brolių, kurie išėjo prisiekę tėvynę mylėti ir jų nerandi... Broliai, galbūt, jieško laimės paukščio, kuris iš Dangaus sodų atskridęs Žemėje palieka savo skurdžias plunksnas... Praeinantys metai jieško visų mūsų... Jieškome mes... jieško mūsų... Didžiojo Suradimo įdiegtų mažų jieškojimų klajonės... Poetai senatvę vadina nelaime ir kančia... *Paima obuolį* Žydėjo obels šaka rausvais žiedais... Obuolys suposi žalių lapų pavėsyje... Rudens išnokintas jis kritimu surado žemę.

Scena septinta

MIRIANA

Įeina su padėklu ir vynu ... ir vynuogių kekės šildėsi saulėje nežinodamos, kad šalia jų stovi troškulys... Natanai, pripilki stiklines.

JEHUDA

Atsigaivinkite kelionėje... Negera man... Krūtinę spaudžia...

NATANAS

Tau laikas poilsio, tėve. Vakaras artėja.

DAUMANTAS

Ir mums laikas tolyn keliauti.

NIJOLĖ

NIJOLĖ

Ačiū už paguodą ir vaišes. Keliausime tolyn. Gal rasime brolius?.. O gal gerbūvio ragana juos pavertė pasakos varnais?..

MIRIANA

Dievas padės jums brolius rasti. Nenustokite vilties. Lai Kristaus palaiminimai jus lydi.

Nijolė ir Daumantas eina pro vartelius

NATANAS

Nuo palaiminimų kalno šviesa lai nušviečia jūsų kelius ir jūsų kraštą.

JEHUDA

Eisiu ir aš... Eisiu... *Atsistoja, garsiai įkvėpia orą ir krinta Miriana ir Natanas puola prie tėvo. Daumantas ir Nijolė sustoja varteliuose. Daumantas aukštyn iškelia žiburį*

MIRIANA

Tėve... Tėveli...

NATANAS

Jis mirė.

Muzikos įtarpas. Kairėje nuo kalno sušvinta stipri šviesa.

DAUMANTAS

Šviesa nuo kalno.

NATANAS

Šviesa nuo palaiminimų kalno.

Muzikinis įtarpas. Ilgoka pauzė

— — — — — — —

KRISTUS (Balsas)

Jehuda... Aš buvau išalkęs... Tu pavalgydinai mane...

JEHUDA (Balsas)

Viešpatie...

KRISTUS

Jehuda... Buvau ištroškęs... Tu pagirdei mane...

JEHUDA

Bet, Viešpatie,... aš...

KRISTUS

Jehuda, mano sūnau... Buvau keleivis... Tu mane priglaudei...

JEHUDA

Viešpatie, aš nesutikau Tavęs keliaujančio...

KRISTUS

Buvau nuogas, tu aprengei mane, Jehuda.

JEHUDA

Bet aš... Viešpatie, kada mačiau aš Tave alkaną ir trokštantį?.. Kada Tave nuogą aprengiau, Viešpatie?

KRISTUS

Iš tiesų, iš tiesų sakau tau, — kiek kartų tai padarėte vienam iš mano brolių, man padarėte.

JEHUDA *Lengvai atsidūsta* Mano Viešpats ir mano Dievas.

..Garsėjanti muzika

Uždanga

PRANAS PUSDEŠRIS (1917.5.31) po II-jo pasaulinio karo gyvenąs Australijoje, Adelaidėje, kultūros veikėjas, rašytojas, poetas.

Spaudoje reikštis pradėjo dar Lietuvoje moksleivių laikraštėliuose. Daugiau įsitraukė į spaudą ir subrendo jau gyvendamas Vokietijoje, o vėliau reiškėsi Australijos lietuvių laikraščiuose straipsniais, sceniniais dalykais, eilėraščiais, reportažais. Kuris laikas redaguoja "Tėviškės Aidų" literatūrinį priedą. Aktyviai reiškiasi katalikiškose organizacijose, suredagavo jų veiklos almanachą.

Adelaidėje Pr. Pusdešris yra nepamainomas parengimų organizatorius, prakalbininkas, literatas vietos spaudos gyvybei palaikyti.

Šis scenos veikalas "Šviesa nuo kalno" lietuvių visuomenei suvaidintas 1978 m. Adelaidės lietuvių teatro "Vaidila". Veikalas, jį papildžius ir praplėtus, pakartotas, susilaukė šilto publikos ir spaudos pritarimo. Spaudoje taip pat kelta minčių, kad veikalas turėtų susilaukti platesnio teatralų dėmesio. Ta dingstimi jį spausdiname LD žurnale, tikėdamiesi, kad ir JAV lietuviškieji teatralai atkreips dėmesį. To jis vertas dėl gilių, originalių ir aktualių minčių ir dėl modernios dramos struktūros.

DRAMOS KONKURSAS PRATĘSIAMAS

Vertinimo komisijai siūlant, JAV LB Kultūros Tarybos skelbtojo dramos konkurso terminas pratęsiamas iki 1981 m. kovo 1 d. Premijos dydis — tūkstantis penki šimtai dolerių (1500). Jei būtų gautas ne vienas premijuotinas veikalas, Kultūros Taryba skirtų ir antrąją premiją — tūkstančio (1000) dolerių dydžio. Premijos nebus skaldomos.

Vertinimo komisija: Jurgis Blekaitis — pirmininkas, Antanas Vaičiulaitis, Alf. Nyka Niliūnas, Kazys Almenas ir akt. Juozas Palubinskas.

Parenkant veikalą premijai bus atsižvelgiama į jo literatūrinę ir teatrinę vertę bei į tinkamumą išeivijos teatrams.

Konkursui atsiųstieji kūriniai negali būti niekur nei ištisai, nei dalimis spausdinti. Rankraščiai rašomi mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant voko, į kurį įdedama tikroji autoriaus pavardė, adresas ir telefono numeris.

Nelaimėjusių autorių vokai nebus atidaromi.

Rankraščiai siunčiami šiuo adresu: Antanas Vaičiulaitis, 9307 Chanute Dr., Bethesda, Md. 20014. Telef. 301 530-6276.

JAV LB Kultūros Taryba

Cleveland, 1980 m. kovo 10 d.

LD IŠLEISTOS KNYGOS VAIKAMS IR JAUNIMUI

Vytės Nemunėlio **Meškiukas Rudnosiukas.** Spalvotos dail. V. Stančikaitės iliustracijos. Kietais viršeliais. **Kaina $4.00**

Pridėkite persiuntimui 50 cnt.

Daumanto Čibo **Žaižaras.** Iliustravo dail. Ada Korsakaitė-Sutkuvienė.

Kaina su prisiuntimu $2.50

Danutės Brazytės-Bindokienės **Keturkojis ugniagesys.** Apysakaitė mažiesiems. Su Zitos Sodeikienės iliustracijom.

Kaina su prisiuntimu $2.50

PRANO IR NANCĖS SPEECHERIŲ JUBILIEJUS

Liepos 6 dieną Pranas ir Nancė Speecheriai iškilmingai atšventė savo vedybinio gyvenimo 50-ties metų sukaktį. Jubilijatus į bažnyčią atlydėjo 50 porų, sudarytų iš bendradarbių ir draugų, simbolizuojančius jų vadybinio gyvenimo metus.

Padėkos Mišias laikė ir pamokslą pasakė klebonas Prel. J. Kučingis. Su juo koncelabravo Prel. P. Celiešius, Kun. Prof. A. Rubšys, Kun. Dr. V. Bartuška, Kun. Dr. A. Olšauskas ir Kun. K. Claver. Mišiose dar dalyvavo Phoenix'o lietuvių misijos klebonas Kun. A. Valiuška ir Kun. V. Šilauskas. Mišių metu klebonas suteikė specialų jubilijantams Bažnyčios palaiminimą ir perskaitė iš Romos gautą Popiežiaus Jono Paulius II-jo, Kard. A. Casaroli pasirašytą telegramą. Mišių metu giedojo parapijos choras, vedamas B. Budriūno i sol. R. Dabšys. Po Mišių viršutinėje parapijos salėje įvyko vaišės, kuriose dalyvavo 170 kviestinių žmonių. Programai vadovavo Algis Raulinaitis. Buvo daug sveikinimų žodžių ir raštų. Tarp jų raštu sveikino Vysk. V. Brizgys, į Chicago išvykęs Kons. Vytautas Čekanauskas ir keletą telegramų gauta iš Lietuvos. Visiems sveikintojams ir dalyviams jautriai padėkojo savo ir ponios vardu pats F. Speecheris.

Pranas Speecheris priklausė Lietuvos Vyčiams 1913 m. (Newarko, N.J. kuopai), taip pat jis ilgus metus buvo ir tebėra L.A. Švento Vardos draugijos pirmininku, virš 20 metų eina Šv. Kazimiero parapijos komiteto pirmininku Los Angelyje.

Nancė Speecherienė kelioliką metų buvo Lietuvių Katalikių Moterų Sąjungos, Los Angeles skyriaus pirmininkė.

Už pasišventimą lietuviškai ir religinei veiklai Los Angeles lietuviai juos gražiai pagerbė.

A. Sk.

Jubiliatai Pranas ir Nance Speecheriai, Los Angeles, Calif. P. Speecheris, senosios kartos lietuvis, yra ilgametis Šv. Kazimiero parapijos komiteto narys ir katalikiškų organicijų veikėjas.

Pranas and Nancy Speecher celebrate their 50th Wedding Anniversary.

Prano ir Nancės Speecherių 50 metų vedybinės sukakties dalyviai. Priekyje — dalyvavę kunigai, iš kairės: prel. P. Celiešius, kun. A. Valiuška, kun. prof. A. Rubšys, N ir P. Speecheriai, prel. J. Kučingis, kun. dr. A. Olšauskas, kun. K. Clever ir kun. dr. V. Bartuška.

Photo by Vytas

Friends gather outside St. Casimir's Church in commemoration of Pranas and Nancy Speecher's Golden Jubilee. Front row, left to right: Prelate P. Celiesius, Father A. Valiuska, Father R. Rubsys, Nancy and Pranas Speecher, Prelate J. Kucingis, Father A. Olsauskas, PhD, Father K. Claver and Father V. Bartuska, PhD.

M. K. Čiurlionio palikuonių nuotrauka

— The descendents of the artist M. K. Čiurlionis are seated at the table to celebrate artist's 100th birthday.

DAILININKO KOMPOZITORIAUS M. K. ČIURLIONIO ATŽALYNAS LIETUVOJE

Prieš penkerius metus atšventėm Mikalojaus Konstantino Čiurlionio šimtąjį gimtadienį. Paliko jis mums savo garsų meninį palikimą — paveikslų ir muzikos kūrinių. Tačiau tas jo neštas meno žibintas neužgeso su jo mirtimi. Jis toliau tebedega jo dukters Danutės, jo talentingų vaikaičių ir provaikaičių širdyse.

Nuotrauka daryta prie vaišių talo 1979 m. Kaune švenčiant M. K. Čiurlionio ir rašytojos Sofijos Kymantaitės-Čiurlionienės žento architekto Vladimiro Zubovo 70 metų gimtadienį.

Stalo gale sėdi M. K. ir S. Čiurlionių duktė — vaikų knygų rašytoja Danutė Zubovienė, greta vyras jubiliatas architektas Vl. Zubovas. Prie Danutės sėdi sūnus, M. K. Č. vaikaitis arch. Vytautas Z., greta tėvo — Čiurlionių anūkė Dalia Zubovaitė-Palukaitienė, žymi Lietuvos skulptorė. Už jų, antroje eilėje stovi iš kairės į dešinę — Romas Krivickas su žmona Laima, kalnuose žuvusio Čiurlionių vaikaičio Kastyčio Zubovo našle ir jos sūnaus, talentingo muziką studijuojančio Koko Zubovo. Prie jų Vytauto Zubovo architektė žmona, greta jos — R. Krivicko sūnūs. Palei langus stovi išsirikiavę su tėvu trys Čiurlionių proanūkai Palukaičiai. talentingi muziką ir meną studijuojantieji, daug žadą jaunuoliai.

N. K. ir S. Čiurlionių žentas Vladimiras Zubovas, kilęs iš garsios Zubovų giminės, yra vienas žymiausių Lietuvos baroko architektūros tyrinėtojų. Architektūros mokslus jis baigė 1934 m. Berlyno aukštoje mokykloje. 1938 m. sukūrė šeimą su Danute Čiurlionyte.

Po karo dirbo Kauno miesto projektavimo institute, dėstė architektūrą aukštose Kauno mokyklose ir darbavosi architektūros mokslinio tyrimo institute. Aistringas architektūros puoselėtojas, suplanavęs eilę buitinių pastatų bei išplanavęs "Ąžuolyno parką, Dainų ir Adomo Mickevičiaus slėnį Kaune.

Užsidegęs Lietuvos baroko architektūros tyrinėtojas, yra paskelbęs eilę žymių straipsnių tuo klausimu įvairiuose architektūros žurnaluose. 1970 m. išėjęs į pensiją atsidavė moksliniams tyrinėjimams. Dabar renka ir ruošia medžiagą studijai apie XVIII a. garsų Lietuvos jėzuitų architektą Tomą Žebrauską ir apie Lietuvos vėlyvąjį baroką. Paskutinis arch. V. Zubovo straipsnis apie Tomo Žebrausko kūrybą yra atspausdintas "Lietuvos TSR Architektūros Klausimais" žurnale 1980 m. Kaip žinoma, jėzuitų architektas T. Žebrauskas buvo Vilniaus universiteto observatorijos, Ilukšto prie Daugpilio ir Kražių bei kitų bažnyčių statytojas, suplanavęs taip pat Žodiškio jėzuitų kolegijos ir kunigaikščio Oginskio rūmus Hanutoje. Taip pat pagal T. Žebrausko projektą buvo perstatyta Šv. Jono bažnyčia Vilniuje ir padaryti vidaus įrengimai.

M. Ž.

ACADEME
EXECUTIVE SERVICES
Suite 629
1511 K Street, N.W.
Washington, D.C. 20005
(202) 638-1908
International Exec. Services
Cable Address.: Intexser
EVA. M. MIGONIS
EXECUTIVE PRESIDENT

ANNOUNCING

UNDER THE SWORD OF DAMOCLES

The novel by Anatole Kairys, translated from Lithuanian by Nijolė Gražulis and published by the Lithuanian Literary Associates, is now available in English.

UNDER THE SWORD OF DAMOCLES . . .

"This novel attracts its readers through interesting characterizations, the colorful details of the times portrayed, and by the contemporaneity of its theme."
—Pr. Naujokaitis, **Tėviškės Žiburiai** (Lights of the Homeland), June 29, 1978.

"The award commission did not err in selecting this novel."
—Rev. J. Prunskis, **Laiškai Lietuviams** (Letters to Lithuanians), June. 1978.

"A. Kairys creates such an uncommon dramatic situation as only the noted French tragedian Pierre Corneille (1606-1684) was capable of contriving. The author may well be proud of this."
—Dr. J. Grinius, **Draugas** (Friend), August 19, 1978.

UNDER THE SWORD OF DAMOCLES

. . . won for its author the 27th annual **Draugas** (Lithuanian-language daily in Chicago) Novel Contest in 1978 and had two printings that same year.

UNDER THE SWORD OF DAMOCLES

. . . is 251 hard-cover pages with jacket design by P. Aleksa. The price of $10.00 includes postage and handling. Orders of four or more copies receive a discount of 25%. Please allow 20 days for delivery. Make checks payable to:

LITHUANIAN LITERARY ASSOCIATES

— — — — — — — —

Please send me ..... copies of
UNDER THE SWORD OF DAMOCLES
NAME .....
ADDRESS .....
CITY ..... STATE ..... ZIP .....
Enclosed is a Check or Money Order for $.....
(Send no cash, please). Mail to:

LITHUANIAN LITERARY ASSOCIATES
4304 W. 55th Street
Chicago, IL 60632

ANGLIŲ - LIETUVIŲ K. ŽODYNAS
LIETUVIŲ - ANGLŲ K. ŽODYNAS

kiekvienas po 30,000 žodžių ir posakių.
Įrišta kietais viršeliais ir per 500 psl.

Vieno žodyno kaina $10.

Pasiuntimo išdaidos $1.00

Užsisakyti: L. D. leidykloje
4364 Sunset Blvd., Los Angeles, Ca 90029

ENGLISH SECTION

NO APPLE TREES

By IRENE LUKSIS GODDARD

The author lives in Altadena, California, with her husband. The characters in the story are real, however many years have elapsed since the scenario transpired. Her father, Charles Luksis, died in California nearly 20 years after his arrival in 1941. Her mother and sister still reside in Lithuania. By profession, Goddard is a chemist and spent many years in Cal Tech's laboratory. It was by coincidence that she discovered her writing talent in an English course taken as a hobby to embark upon her and her husband's retirement. She won 2nd prize in the Pasadena City College annual contest for short stories in 1979 with this piece. As she says, "Even though it's been many years since I experienced the pleasure of the country visits, the memories remain with me with clarity and affection."

—o—

I am eight years old. Well, almost eight, since my birthday is in August and today is the 1st of July. Every summer around this time we go to spend a month on the farm and this is where we're headed now—in my father's brand new Ford which he brought from America.

Every fall Papa goes to America and every spring he comes back with a new car. When he is gone I go to school. Mama stays home and takes care of my brother Vytukas and my baby sister Birute. We live in an apartment on top of a huge house that belongs to my father. The house is right in the middle of our town and is the tallest building in town. My father is rich because he gets a lot of dollars for his work in America.

He doesn't really work there. He just goes in his car to different towns and shows movies of Lithuania to Lithuanian people who live in America—and they give him dollars for it.

Papa makes the movies here. When something exciting is happening, like a song and dance festival, or a parade, or our President makes a speech, Papa is there with his cameras and makes a movie. Every week all the theaters in Lithuania show a new short movie that Papa has made. It is called a newsreel. Sometimes we see some of Papa's movies in the American newsreels, too. Once I saw myself in it. Papa had taken mother and me to a big celebration—to meet a new Swedish ship called Marieholm when it came steaming across the Baltic Sea from Sweden to our harbor of Klaipeda for the first time. Papa and his helpers made a film about it and, when we later saw the newsreel about Marieholm—there was I, standing right by the ship's captain when he was making a speech. Papa had sold that movie to the Fox Company in Hollywood, where they make American newsreels. They paid him dollars, too.

Dollars are very special money. You get 10 litai for just one dollar and for 10 litai you can buy all kinds of things. 10 litai also pay for 10 of my violin lessons (which I wish I didn't have).

Irene Lukšis Goddard.
— Irena Lukšytė - Goddard.

Anyway, no violin lessons now. This is vacation time! I can hardly wait for the ride to be over. I can tell that we will be there soon because we just went through the pine woods and are crossing a bridge across Shushve—the river that flows right by the farm of my grandmother's family. It must have rained yesterday —the water looks kind of brown. I hope we'll get to go to the swimming hole anyway, althought mother always says that you have to wait for three days after a rain for the water to clear up.

Now we are passing through Shiaulenai —the little town where we go to church when we are at the farm. There is the white church with the tall steeple covered with green metal. Behind the church is the cemetery where my great-grandmother and great-grandfather and my grandfather are buried. On Sunday we will take flowers to put on their graves. There are lots of my relatives there, but I never knew them. They died before I was born.

We are going uphill, which means that we are almost there! Yep, I can already see the windmill on top of the hill. It looks like a giant witch—all gray, waving its spindly arms. Halfway up the hill we turn right into the narrow road that leads to the farm. The road has very high sides and it looks as if our car will get stuck between th two high walls. But we squeak through and turn into the courtyard.

Everything looks the same as last year. The log house straight ahead with its thatch roof covered with patches of velvety dark green moss—that is where my Aunt Alena, Uncle Mykolas and Uncle Yuzis live. On the left—the guest side, there are lilac bushes planted around a

My very first visit to the farm—straight from the hospital where I was born. I am on Mama's lap. Aunt Alena is sitting next to us. At the back—Papa, Uncle Yuzis and Uncle Mykolas.
—Irenos Goddard pirmosios dienos ūkyje ant motinos kelių. Šalia teta Elena, stovi iš kairės tėvas K. Lukšis, dėdė Juozas ir dėdė Mykolas.

big stone. That stone is taller than Papa and is so heavy that it would take many horses to move it. Aunt Alena's maid Magdute told me that long time ago a devil was carrying the stone—flying high through the air in the middle of the night. Then a cock crowed and the devil dropped the stone. But I think that's just a story. Papa says that many years ago big mountains of ice came sliding from the North and brought many big rocks with them. Then the ice melted away and left the rocks. I like to think that our big stone came all the way from Sweden or maybe even Norway.

On the left of the courtyard is the barn, where cows, sheep, pigs and horses stay when they are not out in the pasture. On the right is a special little log house called **svirnas.** It has two sides. On one side is a room without any windows. Its walls are lined with big bins for flour, grain, dried peas and dried beans. From the ceiling hang wonderful smelly smoked sausages and hams and huge sides of bacon. On the other side is a room with just one small window. In it are two beds where extra hired maids sleep in the summer (the men sleep on the hayloft in the big barn). At the end of the room stand two huge chests with heavy padlocks. The chests belong to Aunt Alena. They are full of old long dresses, skirts and blouses, which she showed me last year. Some of them are silky, others have lace and embroidery on them. I wonder if she will let me try them on this year . . .

We are piling out of the car. I get scooped up by Uncle Mykolas and twirled around. "How is my little **lapute?**"

He always calls me **lapute**—little fox. I wonder if he'll call me **lape** when I grow up. **Lape** means a big fox. My real name is Laima. I like it. It's an old Lithuanian name. Grandma told me that Laima was the name of a goddess that brought good luck in the old days when

The big flat stones by the "svirnas'" porch are just right for sitting on—to rest, or to bask in the sun.
— Poilsiauja ant klėties laiptų 1935 m. Voleikiškėse.

Lithuanians were pagans. But I really don't care if Uncle Mykolas calls me **lapute,** or when Uncle Yuzis calls me **katele,** which means little cat. I know that they love me a whole lot.

I hug Uncle Mykolas and his big bushy mustache tickles my cheek. I smell pipe smoke and my hands feel the rough linen of his shirt. He feels and smells just right—just the way I remembered him. Then it's Uncle Yuzis' turn to tickle my cheeks with his mustache and then Aunt Alena comes rushing out of the house, her long heavy homespun skirt swinging around her ankles. She is wearing a blue flowered blouse with sleeves rolled up. Her dark brown hair is parted in the middle and very smooth, with a braided bun in the back. She always has such a nice smile—I think she looks like the picture of Saint Morta in the church in Shiaulenai. She kisses me on the cheek, pats my head: "How big you have grown, Laimute."

There is much hugging and kissing. Vytukas is hugging the big brown and white dog Margis around the neck and laughing while Margis slobbers all over his face. They are both the same age—4 years old next week. Birute sets up a howl after Uncle Mykolas kisses her—it must be his mustache.

Finally the car gets unloaded and we go to eat lunch. There is that good smelly smoked sausage, cheese, that Aunt Alena has made especially for us, with caraway seeds, and black bread that she bakes in the great oven on the "family side" of the house. We are eating in the guest side. The table is covered with fresh linen cloth and we are eating out of flowery dishes and using knives and forks with white bone handles. I really like to eat on the other side with the family (the family means everybody—including the maid Magdute, the hired man Benius and the boys who herd the cows). Then you get to eat out of wooden bowls with wooden spoons that Uncle Mykolas and Uncle Yuzis have made in the winter.

I look around as we eat. There are lilacs on a side commode in a red clay pitcher, the wide unpainted boards of the floor are scrubbed white and the lace curtains are so starched that they look stiff like paper. On the wall hangs a big portrait of my great-grandmother. She looks a little like my grandma, which is not surprising since she was her mother. Aunt Alena, Uncle Yuzis and Uncle Mykolas are her children, too. They never got married and so here they are—living together on the farm where they were born.

I was almost born here, too . . . My birth certificate says that I was, but it isn't true. I was really born at the University Hospital in the capital city—Kaunas. But this is where my parents came with me when I got out of the hospital, because they had just come to Lithuania

A typical farm building with thatch roof.
Tipiškas Lietuvos ūkininko trobesys — su šiaudiniu stogu.

from America and didn't have a house of their own. And this is where I lived for the first two years of my life. At least mother and I did. Papa had to go back to America. When he came back next spring I could already walk and recognized him from his picture. Aunt Alena and Uncle Mykolas are my godparents. I like to be with them and with Uncle Yuzis.

The lunch is over. Mama takes Vytukas and Birute into the next room (where we will all sleep) for a nap.

I think I know what will happen next. "Well, Kazy," (my father's American name is Charles, but here it is Kazys) "shall I bring the rug?" asks Uncle Mykolas, smiling that special crooked smile of his that makes his sky-blue eyes twinkle.

"How did you guess that's just what I was thinking?" answers Papa.

Just as I knew he would, Papa heads for the garden, and I run ahead. I guess I should call it an orchard, because it has mostly fruit trees in it.

I check out the apple trees. Goody! There are tiny green apples that will be ready for sneaking when Mama isn't looking pretty soon. I can almost taste the sour juice when you crunch into them. It makes your teeth feel so clean. Sometimes I get a stomach ache, if I eat too many, but it's worth it. Pears and plums have some green fruit on them, too, but they don't taste good. I'll wait for them to get ripe. The old cherry trees look taller and scragglier than last year. They are so tall that I could never pick them. But Uncle Yuzis planted new ones all around the fence and now I can stand on the fence and eat cherries right off the trees.

Not far from the family end of the house are Uncle Yuzis' hops—climbing up eight poles that lean against each other like green ribs of a tent. All around the hop-poles Aunt Alena has planted herbs and flowers: rue, mint and peppermint, nasturtiums, resedas and tall purple poppies. I stop, pick a leaf of mint and chew on it. I wait for Papa. Right next to the herb garden is the **apple tree.** It's just an old apple tree, probably the oldest one there. Its branches spread out like a big green umbrella. There is Papa now and here comes Uncle Mykolas with one of Aunt Alena's rag rugs under one arm and a big plump pillow under the other. They spread out the rug under the apple tree. Papa unbuttons the top of his shirt, pats down the pillow and stretches out on his back, with his feet with those funny brown and white American shoes crossed at the ankles, his arms crossed on his chest, his eyes closed, his round belly moving up and down slowly as he breathes. He is even smiling exactly as he did last year and two years ago.

Uncle Mykolas sits down on the grass nearby, takes his pipe and tobacco pouch out of his pocket and starts to stuff the pipe. I love the smell of his tobacco. Mama says it stinks, because it's very strong. It comes from the tobacco patch behind the barn. Uncle Mykolas planted it and it grows very straight and taller than I am. It has huge soft dark green leaves and little cup-shaped greenish-yellow flowers. The bees like to visit them a lot. I wonder what tobacco-honey tastes like. When the leaves are ready, Uncle Mykolas picks them and hangs them to dry on long ropes strung across the big family room, just above people's heads. The smell of the drying leaves is kind of like hay only different. Hay smells sweeter. Tobacco smells kind of perfumy. It does smell better while drying than when it's burning in a pipe.

Nothing much is happening. Papa is just lying there with his eyes closed, smiling. Uncle Mykolas has lit his pipe and is unwinding a thong of his **nagine** and straightening the linen legging. I

The windmill looks like a giant witch.
— Malūnas Lietuvos kaime.

love those **nagines**—they are made from a piece of leather with holes punched around its edge. All you have to do is lace a leather thong through the holes, pull it together and it fits your foot. I hope Uncle Mykolas will make some **nagines** for me, too.

Uncle Mykolas leans back against the apple tree and just puffs his pipe and quietly looks around.

That's another thing about Uncle Mykolas. He doesn't need to talk to you. He just makes you feel good by just being there. I think Papa knows that, too.

I wander off behind the **svirnas** where raspberry stalks are full of dark red berries. I eat some, then bring a handful back for Papa.

They are talking now. I know in advance what Papa will say sooner or later. And here it comes: "You know, Uncle Mykolas," (Papa calls him 'Uncle', too—I guess everybody does, except his brothers and sisters), "you know, this is what I think about when things get really tough in America. I close my eyes and think—there is this apple tree in this garden, and all is quiet . . . all you can hear are the bees buzzing . . . and under the apple tree there is soft green grass and it will all be there when I go back . . ." His voice gets kind of low and he closes his eyes and just smiles.

Uncle Mykolas takes a couple of puffs on his pipe, "I know what you mean . . ."

I walk away because this is it. They won't talk now for a long time. I cross the orchard, past the beehives, past the little smithy at the far end of it, where Uncle Mykolas and Uncle Yuzis shoe their horses and repair their farm things. It's fun to watch them work the big bellows to get the fire going, then heat a piece of iron until it's bright red and then pound it on the anvil with a huge hammer.

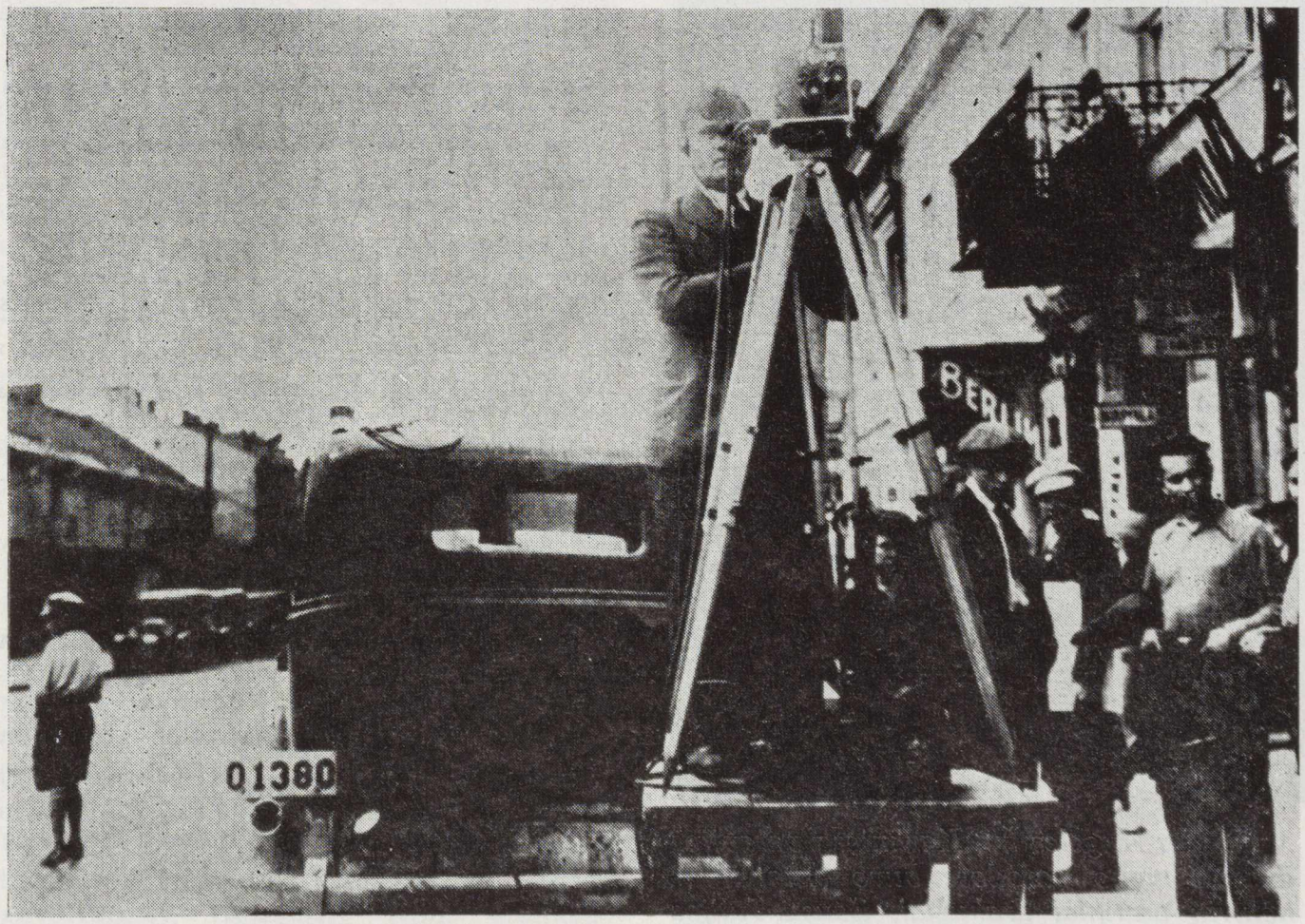

Papa making movies in Lithuania. *— K. Lukšis filmuoja lietuviško gyvenimo apraiškas.*

I meander on to a little arbor covered with bean vines and sweet peas. The bean vines are full of little red flowers. They match the red polka dots on my white dress. I sit down on the low bench in the arbor and think about Papa lying under his apple tree and about America.

The sun is turning red and getting ready to go down. Soon it will be shining in America. Papa told me last year before he left: "When I am gone and you think about me, look where the sun is setting—that's where I will be."

Papa says that when I finish school he will take me there. He says, after all, I am an American citizen, too, just like he and Mama, and someday I may like to live there. I am not sure about that. Mama told me many stories about America. She lived there, too, until just before I was born. She told me about big skyscrapers and cities that are so big that it's hard to imagine how big they are. It all sounded pretty interesting. Papa said once that children in America don't have to go to school on Saturday. I would like that!

Still, I don't think I would like to live there, because it may all be very nice, but . . . there are no apple trees in America . . .

Copyright Irene Luksis Goddard, 1980

THE SIXTH LITHUANIAN FOLK DANCE FESTIVAL

Rita D. Bureika

Imagine eleven thousand spectators, two thousand two hundred folk dancers, one hundred members of the chorus, thirty orchestra members, and sixty folk instrument players, together to celebrate, participate in, and enjoy the beauty of dance and of the Lithuanian cultural heritage. The Sixth Lithuanian Folk Dance Festival, though now only a memory, has left on its audience and participants an impression of pride and enthusiasm, which will not be quickly forgotten.

Because of the Festival, Chicago became the crossroads of the Lithuanian world. Thousands of dancers, their families, and their friends from all over the United States and the world came together, staying primarily in Marquette Park and other nearby Lithuanian communities. There they visited relatives, revived friendships, and made new acquaintances.

On July fifth all the dancers having arrived, an all-day rehearsal was held at the International Amphitheater. That same evening the Festival was officially opened in the Lithuanian Youth Center's garden. The flags of the United States, Great Britain, Brazil, Canada, and West Germany represented the countries from which the participating dancers had come. The flag of independent Lithuania was also flown. Nijole Pupius, the director of the Folk Dance Festival, lighted a commemorative flame as a symbol that the Festival had officially begun. Speeches were given at that time by V. Kamatas, President of the Lithuanian World Community; J. Dauzvardis, Consul General of Lithuania; and J. Talandis, Chairman of the Folk Dance Festival Committee. Later that night, the Lithuanian youth filled the Center's halls and overflowed into its garden bringing dancing, lively conversation, laughter, and high spirits. Sunday morning, July sixth, Mass was celebrated at the Church of the Nativity of the Blessed Virgin Mary by Bishop V. Brizgys, concelebrated by six other priests. In the afternoon the main part of the Festival's program commenced. The flags of all participating nations were brought into the Amphitheater. Accompanied by march music, the folk dance groups walked in one by one carrying their banners. Thereafter, the American and Lithuanian anthems were sung, and the guests of honor were introduced by A. Rudis: His Eminence John Cardinal Cody, Mayor of Chicago Jane Byrne, Congressman Edward J. Derwinski, State Senator Fr. Savickas, Cook County Chairman of the Board G. Dunne, and many others. As soon as the music began to play, the dancers swirled onto the floor and the program was begun. Among the many dances performed were **Blezdingele, Malunas, Dzuku polka, Cigonelis, Suk suk rateli,** and **Ziogelis.** The sixth Lithuanian Folk Dance Festival concluded by everyone joining in the singing of "Lietuva Brangi," a song which people in present-day Lithuania consider a symbol of the "real" Lithuania. That evening two thousand four hundred guests gathered in two banquet halls at Condessa Del Mar to celebrate the successful performance. Awards were presented to the members of the organization committee and the directors of the various folk dance groups. With that event the Festival came to a close.

The Sixth Lithuanian Folk Dance Festival showed that the Lithuanian youth is still strong, still active, still ethnically and culturally aware: it is a very real part, a live branch on the Lithuanian heritage tree.

ART EXHIBIT OF THE NATIONAL COSTUMES WOVEN by J. ŠLAPELIS

On June 8th, Ms. Šlapelis demonstrated her weaving technique of the Lithuanian design at the Los Angeles Craft and Folk Art Museum's erhibition. She received several invitations from colleges to participate at their folk art seminars.

At the art exhibit held at St. Casimir's parish in Los Angeles on June 22, 1980 mannequins donned the national costumes woven by Julia Šlapelis, standing with Bernice Skirius, right.

— Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos dienoje meno parodose buvo išstatyta ir lietuvių tautiniai drabužiai, išausti Julijos Šlapelytės (kairėje); greta stovi B. Skirienė.
Photo V. Skirius

LITHUANIA 700 YEARS

By Albertas Gerutis

Fourth Revised Edition. Includes:

1. The Origins of the Lithuanian Nations, by Prof. J. Puzinas.
2. Lithuania to World War I, by I. Jakstas
3. Independent Lithuanian, by Dr. A. Gerutis
4. Lithuania's Resistance, 1940-52, by A. Budreckis
5. Liberation Attempt from Abroad, by A. Budreckis
6. The Prospects of Lithuanian Liberation.

Order from:

L.D. Bookstore, 4364 Sunset Blvd.
Los Angeles, CA 90029

PRICE: $12.00; BY MAIL, $13.00

ATTEMPTS TO "LIBERATE" RADIO LIBERTY QUESTIONED

How important is it that the "muffled zone," as Alexander Solzhenitsyn calls it, gets another perspective on world news? Most of us probably agree that it is very important as a counterforce to the ideological/information control exerted by the Soviet bloc and feel committed to supporting our overseas broadcasting stations such as Radio Free Europe and Voice of America. This is one philosophy out of three which can influence its role in foreign relations.

However, since the other "perspective" is obviously Western, and mostly American, it classifies as propaganda, too, and a potential tool of United States policy for the purpose of restraining Communist rulers in Lithuania, one of the prime beneficiaries of the broadcast. If so, then why shouldn't we entrust its operation to the propaganda unit expert in such matters, like the CIA? (This philosophy also has many followers.) We probably haven't because we wanted to maintain some semblance of objectivity. At least as an independent, private corporation, the overseas stations cull news from such diverse sources as American newspapers and magazines, wire services, the emigre network and the Soviet underground. They respond to pressure from all quarters . . . producing a less partisan viewpoint.

In the last few years, Radio Free Europe /Radio Liberty (RFE/RL) has not been able to guarantee access to this uncensored information due to lack of transmission stations and power . . . resulting from failure to fund expansion by Congress, and reflected in its federal policy by the Board for International Broadcasting (BIB), chaired by Dr. John Gronouski. Judging from the Board's latest proposition to reduce the influence of RFE/RL still more, it appears that a third philosophy currently dictates broadcast policy: We abdicate all responsibility for providing another opinion to the Soviet public. This may be symptomatic of an indecisive Carter executive administration or the real difference in Congressional interpretation of "detente." Nevertheless, broadcasting effectiveness to Lithuania may be the first affected.

On June 24, the Joint Baltic American National Committee (JBANC) was informed that a tentative decision had been reached by BIB to relocate the three Baltic language services of RFE/RL from Munich in West Germany to New York City. Protest was lodged against this move for it would taint the independent status of the broadcasters in the eyes of the Eastern European recipients who perceive the news as free of control by Western government, especially from (flaccid) non-committal executive influence.

Further, Gronouski's explanation for the relocation leaves gaping holes: It was defended as a cost-cutting measure since the continued decline of the US dollar abroad has resulted in a steep rise in operation expenditures in Germany. The 40-45 positions required to man the Baltic desk would be more economical if employed in the United States. At the same time, he staunchly stated that no further calls for relocation are foreseen since the US Foreign Relations Committee would be satisfied with this "token" relocation. The 40-45 member unit represents the smallest contingency among the nationality services (ranging from 40-110 persons). Does this seem logical? It sounds like a precedent to us.

Both the National Security Council and the Department of State (a few years ago) have opposed any relocation of RFE/RL from Germany to the US as it was seen as not in the interests of US foreign policy. It is hoped that they maintain this objection to the RFE/RL management-initiated proposal. The larger question remains: Is the government—both executive and legislative branches— willing to sustain a vital function? In the past ten years, RFE/RL personnel have been reduced from 2800 to almost 1700—economizing measures rank a higher priority than the transmission power and "home-service" programming desired by the Soviet public. A survey reveals that while there are ten shortwave radio sets in the Soviet Union to every one in the United States (to receive these radio broadcasts), four out of five Soviet citizens attempting to hear them found the station's audibility "poor to impossible." Even so, it continues to be the main source of external news. One editorial recounted this story: "A Soviet official friend once told me that a high state honor he received was reported in Izvestia and hardly anyone noticed. But a short time later, he said with amusement, after he was interviewed by the VOA on a visit to the United States, "everyone I knew seemed to have heard it." (Peter Osnos, **Washington Post,** 6/10/80).

Lithuanian Helsinki Group Condemns Exiling of Sakharov

Document No. 26 of the Lithuanian Helsink Group was recently received in the West. Addressed to the USSR Government, it protests the reprisals against Andrei Sakharov and states that the "attempt to silence him at a time when the world crisis is deepening, is a crime against humanity." Sakharov's return to Moscow is requested. The date and place of the document are illegible in the available copy, but the text suggests it was drafted several days after Andrei Sakharov's arrest and exiling to Gorky.

The document was signed by the following members of the Lithuanian-Helsinki Group: Ona Lukauskaitė-Poškienė a writer; the Rev. Bronius Laurinavicius; Mecislovas Jurevicius, a worker; and Algirdas Statkevicius, a physician and psychiatrist. (Jurevicius and Statkevicius were arrested early this year.)

[Taken from ELTA, June 1980]

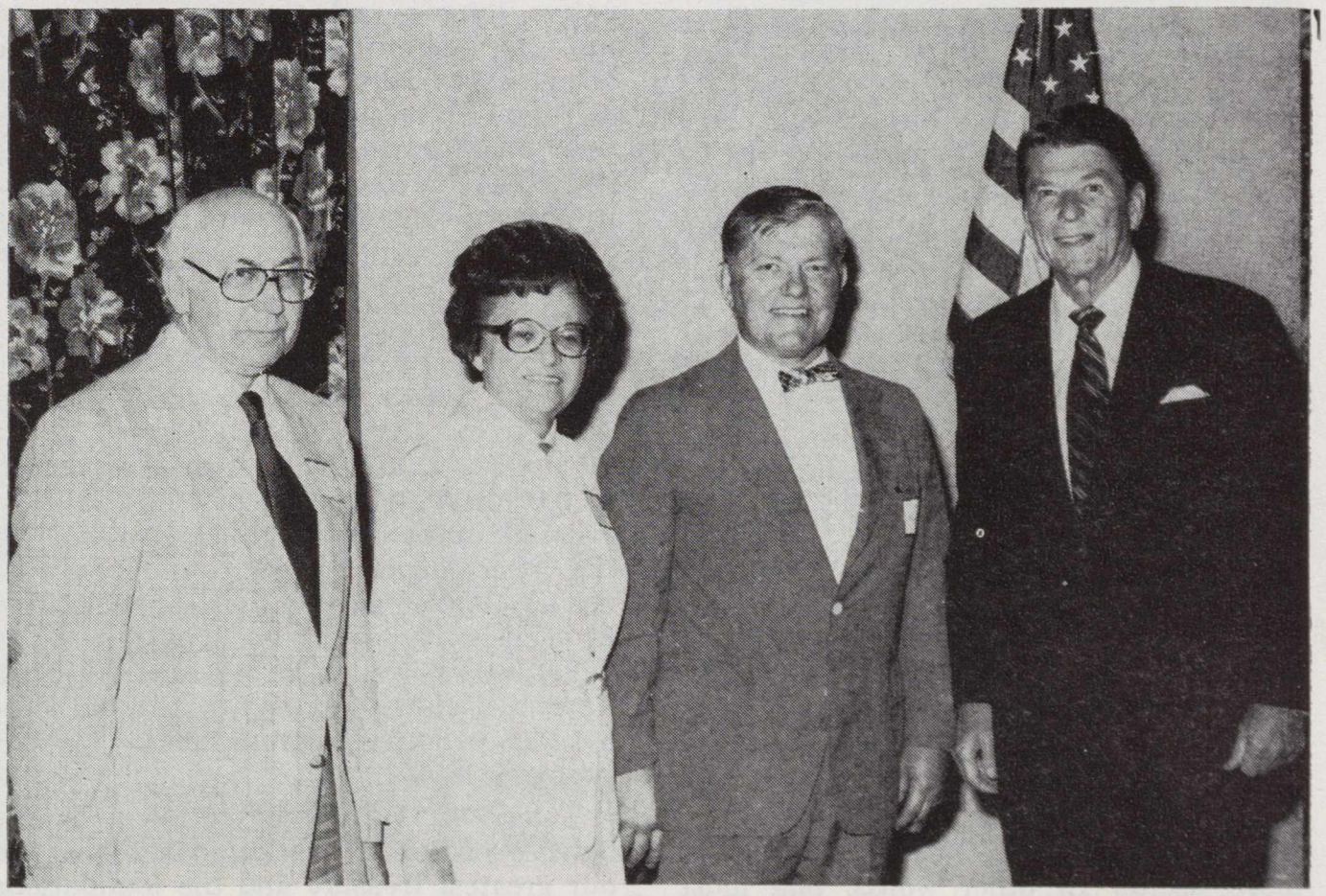

Governor Ronald Reagan meets with leaders of Lithuanian fraternal societies: Thomas Mack, president of Lithuanian Roman Catholic Alliance and Mrs. Genevieve Meilunas, secretary of the Lithuanian Alliance of America.

R. Reagan su lietuviais New Yorke. Iš k.: SLA veikėjai Vincas ir Genovaitė Meilunai, Liet. Kat. Susivienijimo pirm. Thomas Mack ir R. Reagan.

To the Hon. Kurt Waldheim, Secretary General of the UN

The new issue of Ausra, dated November, 1979, contains an appeal to Secretary General Waldheim, asking for the help of the Uniaed Nations to stem the tide of Russification, or "spiritual genocide," in Lithuania.

—o—

During the 34 years of its activity, the United Nations Organization has accomplished much in promoting and accelerating the liberation process of the enslaved nations, in defending the rights of the weaker ones This noble mission of the UN is well-known to the Lithuania nation as well. It is with sincere gratitude and a feeling of solidarity that the Lithuanian people follow the offorts of the UN to realize peace, equality and fraternity in the entire world, to improve the economic and cultural sandards of nations and to ensure their rights to national and political self-determination. However, as much as Lithuanians rejoice in the restoration of other countries' independence and their manifold progress, they cannot help feeling a certain bitterness and pain. Why, they ask themselves, is it taking so long for the UN to notice Lithuania's bleeding wounds, why the continuing indifference to the tragic destiny of the nations enslaved by the USSR? The sons and daughters, who have perished during the recent decades in the struggle against the red occupying power, aren't they a sufficient cause for raising the case of the restoration of national independence? And a nation that never fell to its knees during 40 difficult years of captivity, that has withstood physical and spiritual genocide, and that keeps courageously resisting the enslavers—does it not deserve liberty? Why then is its sacred right to freedom and independence not defended in this distinguished international forum?

This is the question each decent Lithuanian asks himself, when he hears the name of the United Nations. How can one explain the UN's exclusive view of Lithuania and the other Soviet-oppressed nations? What may be the motives behind it?

Some people in the West maintain that Soviet imperialism is ferocious and disregards everything, that no speeches or arguments will convince them to retreat from their colonies as a goodwill gesture. Negotiations with democratic states are a different matter, because they do react to criticism and sooner or later bow to public opinion. Some even try to prove that various protests addressed to the Soviet Union merely serve to make the situation worse for the Soviet-oppressed nations and that silence is considerably more useful. In other words, one must wait until the USSR becomes democratic and until, in some distant future, the circumstances will become more favorable, and then it will be possible to say a good word on behalf of the nations smarting under Soviet imperialism.

A genuine ethical commitment, however, requires that evil must be fought even if an easy and quick victory is not expected. We know from our own painful exper ence how pernicious silence can be.

When thousands of Lithuanians in our native land were being murdered and deported to Siberia, the legal institutions of the world were silent. When that was followed by the mass colonization of Lithuania, they kept their silence. Today our beautiful landscape and natural resources are being destroyed. Construction of plants that spread radiation is being forced upon our small country, various lethal materials are stored. Those who follow Christ's teachings and want to lead their lives in occordance with the Christian ethics are considered criminals. What can the people do, how can they save their souls from distortion, when there are ethics here and consolation is sought only in alcohol?

A new terrible crime has been under way for the past several months—the new program of Russification, confirmed by the Tashkent conference, is being implemented. Its purpose is to displace the Lithuanian language as well as the languages of the other Soviet-enslaved nations from the state and public life and to destroy their national cultures. We have already informed the free world in some detail about this program. Such cruel and anti-human plans in the 20th century, the century of national liberation and cultural flourishing! The right to speak one's native language, recognized and respected through centuries, is today ignored by our Communist enslavers.

The Lithuanian author Mikalojus Dauksa wrote already in the 16th century: "At all times people spoke their native tongue and always took care to preserve, enrich and embelish it. There is not a nation so backward or a corner so remote, where people would not speak their own language . . . A nation's vitality is best exemplified not by the fertility of its fields, the originality of its clothes, the beauty of its landscape, or the strength of its cities and castles, but mostly by the way it preserves and uses its language."

The nation is today robbed of what in the 16th century was considered its greatest treasure. We believe that the priod of silence must be ended. If the silence over the problems of Lithuania and of the other Soviet-enslaved nations continues any longer, further debates may prove to be meaningless. If the United Nations Organization wants to remain faithful to its own declared principles, it must without delay accord more attention to our problems as well.

Today we are asking for help in the defense of our native language, which is our greatest treasure and the foundations of our national culture. If this treasure is lost, it is possible that in the next decades several more nations will be erased from world history and culture. On the other hand, the assistance of the United Nations Organization to the Lithuanians and other Soviet-enslaved nations in the defense of their national languages would not only strengthen the resilience of these nations in their struggle against the enslavers, but would also add a new, glorious page to the history of the United Nations. We trust that the UN will hear our call for help and will fulfill its moral obligation.

If you, Hon. Secretary General, would require more comprehensive information about the May, 1979, conference and other facts about the Russification of the union republics, such data could be supplied by Lithuanian exile organizations, which, we believe, will be glad to oblige.

In expressing our profound respects, we sincerely thank for the efforts and the solicitude, which we expect from the United Nations Organization in the defense of the rights of our nation.

Since the Initiative Group for the Defense of the Lithuanian Language is active in the underground, we refrain from publishing our names.

Lithuania, October 31, 1979.

The Initiative Group for the Defense of the Lithuanian Language

[*From ELTA, June 1980*]

Excerpts from the Underground

The following were items found in the latest issue of AUSRA (THE DAWN—No. 19):

". . . The regime concentrates all its efforts in turning the young generation into atheists. This is not accidental . . . the enemy wants to become the master of the situation and to control the destiny of the Lithuanian nation. To deprive the parents of the right to educate their children and to form their world view is the same as depriving the nation of the right to its future. This is obvious spiritual genocide . . ."

". . . Believing as we do in the ultimate victory of truth, liberty and justice, we cannot for a moment forget the danger threatening the very existence of our nation . . ."

". . . Those of us who live under the conditions of 'mature socialism' are constantly told that the Soviet system is a 'historic phenomenon', a 'unique state without inequality or oppression,' an example of 'genuine democracy.' To make this list complete, one must add that there never has been 'such terror, such spiritual enslavement of the individual, and such a masterful mechanism of deceit' as in the Soviet Union . . ."

". . . Although Soviet laws forbid children to assist at the Mass, to participate in processions, to sing in choirs, and to attend group instruction of religion, these laws are openly disregarded in all of Lithuania. Priests are openly teaching catechism to children. Children assist at the Mass and take part in processions in almost every parish; many children's choirs have been organized."

[*Taken from ELTA, June 1980*]

LITHUANIANS DEMONSTRATE IN WASHINGTON, D.C.

In Washington, D.C., 18 anti-Soviet demontrators were arrested July 18 after they disrupted downtown traffic briefly and attempted to chain themselves to the gates of the Soviet Embassy to protest the opening of the Olympics in Moscow and the Soviet invasion of Afghanistan.

In a quickly executed surprise tactic, the protesters parked eight cars bumper-to-bumper in two lines across 16th Street in front of the embassy at 9:55 a.m., blocking traffic until police cleared the streets about 20 minutes later.

All 18 protesters were charged with violating a federal law prohibiting demonstrations within 500 feet of any foreign mission.

Among the protesters were an aide to Sen. Richard Schweiker (R-Pa.), a Roman Catholic priest, an engineer, several teachers and graduate students and Simas Kudirka, a former member of the Soviet Merchant Marine whose attempted defection to the U.S. in 1972 sparked an international incident.

Many in the group said they had relatives in Lithuania who had suffered persecution under the Russians.

The protesters placed a yellow, green and red Lithuanian flag, black drapes and a sign reading "Lithuania 1940—Afghanistan 1980" in front of the embassy.

They also draped a large "Free Lithuania Now" banner across 16th Street near L Street.

"The Russians have to know that the average middle-class American is mad at what the Soviets are doing to the Jews, the Ukrainians, the Lithuanians and now what they are doing in Afghanistan," said Linas Kojelis, an aide to Sen. Schweiker.

"I know the life there. These people are gangsters," Kudirka shouted, glancing at the embassy before he was arrested. "Why don't you reporters open the eyes of America."

Kudirka, a native Lithuanian, jumped from a Soviet ship into a Coast Guard cutter in November 1972 in an effort to defect. He was refused asylum and his subsequent trial and imprisonment in a Soviet camp was the subject of a recent television movie.

Now a U.S. citizen, Kudirka said he traveled to Washington for the protest from his home in New York where he works as a caretaker at the Lithunian Cultural Center.

Asta Banionis, one of the protesters and a secretary, said she got permission from her employer to take the day off since she expected to be arrested in the protest. She said she was "following in my father's footsteps" because he, a native Lithuanian, had been in a 1940 student demonstration against the Soviets.

The protest began when the demonstrators approached the embassy in their cars through a nearby alley and quickly left the vehicles parked across the middle of 16th Street between L and M streets.

Some of the protesters had chains around their bodies that they tried to attach to the gates at the embassy, but were prevented from doing so by the U.S. Secret Service uniformed officers.

Soviet Embassy employes walked back and forth in the front yard of the embassy during the protest but seemed to ignore the demonstrators.

The protesters surrendered peaceably, even good-naturedly, to police. "Are you one of the protesters," a police officer asked a young woman from the group.

"You bet I am, don't forget me," the woman replied.

(From the Washington Post, July 19, 1980.)

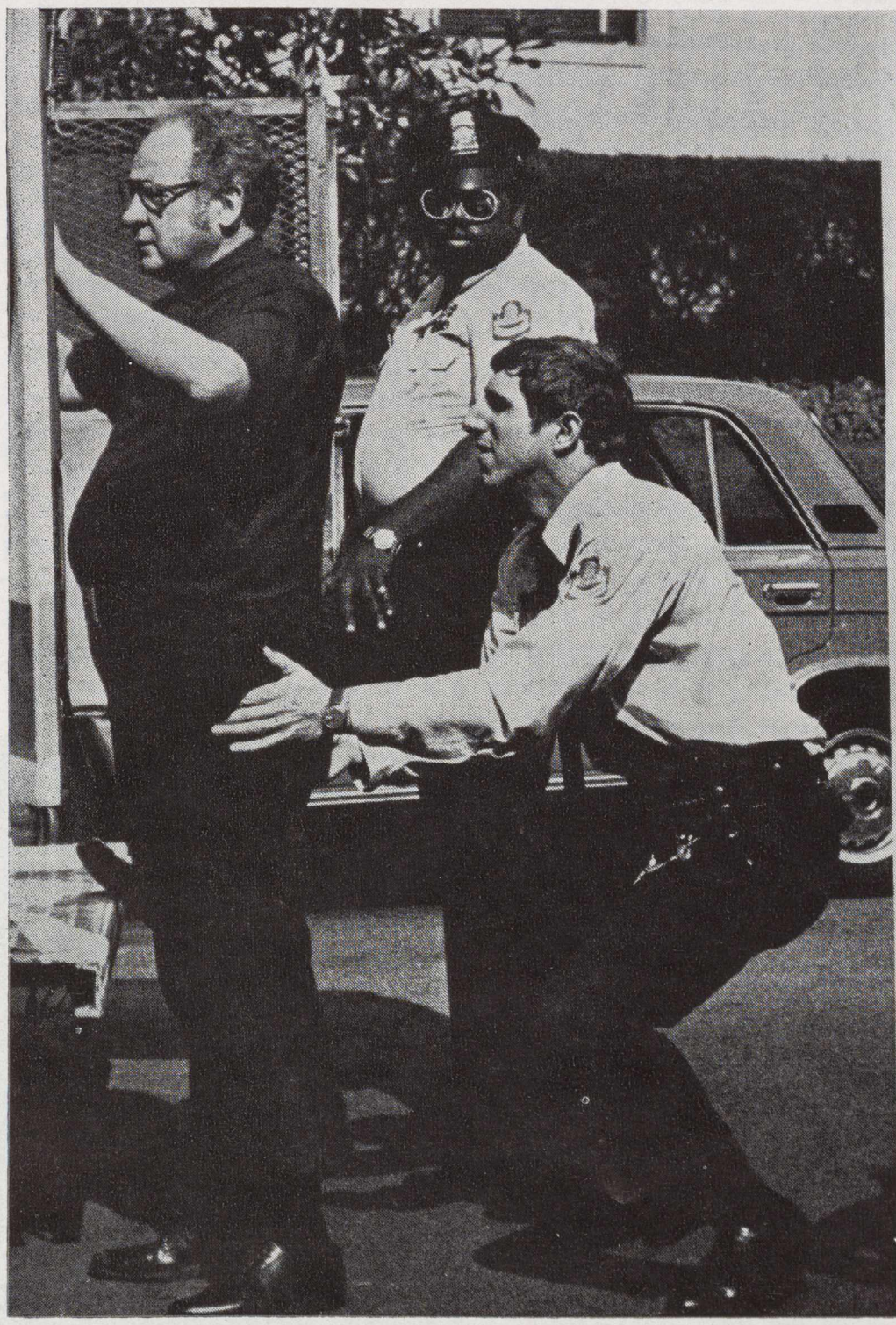

Rev. K. Pugevičius, the translation editor of the "Cronicle of the Catholic Church in Lithuania" is arrested in Washington, D.C., for demonstrating against the Soviets.

Kun. K. Pugevičius per demonstracijas prie Sovietų Ambasados Washingtone suimamas vietos policijos.

Nuotrauka Aušros Bagdonavičiūtės

Simas Kudirka and Rev. K. Pugevičius speak with a "Washington Post" correspondent while police watch another protestor, L. Bernotas.

Simas Kudirka ir kun. K. Pugevičius kalbasi su "Washington Post" korespondente, o L. Bernotas sėdi prižiūrimas policijos prie Sovietų ambasados Washingtone. Foto Aušros Bagdonavičiūtės

Some of the demonstraters arrested at the Demonstration in Washington, DC.

Suimtos demonstrantės prie Sovietų ambasados Washington, D. C.
Foto Aušros Bagdonavičiūtės

DEMONSTRATIONS AGAINST SOVIET RUSSIA

On the weekend of July 19-20th, anti-Soviet demonstrations were held in San Francisco's Soviet Consulate and Union Square. The events were organized by the Lithuanian Youth Association of Los Angeles and the San Francisco Lithuanian Community.

Saturday night, July 19th, an evening vigil was held in front of the Soviet Consulate. It lasted about 2 1/2 hours and drew about 125 demonstrators, mostly Lithuanian-Americans. What was planned as a solumn vigil soon turned into a boistrous anti-Soviet protest, at which time the demonstrators remembered the 15 Lithuanian soldiers in the Soviet army who refused to shoot civilians and prisoners of war in Afghanistan and for this they were executed by the Soviet army officials. Although there were several policemen on hand, no arrests were made, and the demonstrators remained restrained.

The next morning, July 20th, the demonstrations continued at the Soviet Consulate. This time, however, the San Francisco ABC, NBC, and CBS stations filmed our activities. This day's activities were more colorful and effective, as the demonstrators burned a Soviet flag, held a long procession carrying a wreath and a coffin to commemorate the dead. At about 11 a.m. an additional 150 demonstrators joined the initial 125 demonstrators and soon the area became a madhouse. Lithuanians, Latvians, Estonians were joined with Vietnamese, Afghans, Cubans, Poles. At one point some demonstrators threw several eggs at the consulate and the inhabitants of the building responded by throwing a few rocks at the demonstrators and their cars. At this point, the San Francisco police and swat team members interceded and dispersed the crowd.

The events continued with a colorful and noisy noon rally at Union Square, downtown San Francisco. The protestors from more than a dozen countries gathered to commemorate "Captive Nations Day". Anti-Soviet speeches were heard, followed by a long procession, ending the day's events with an effective burning of two Soviet flags.

These events of July 19 and 20 were for the most part successful. Two T.V. stations, ABC and NBC, showed our activities on their local news on the night of July 20th, a lengthy article appeared the next morning in the San Francisco Chronicle, anr the police mentioned to the demonstrators that these demonstrations in front of the Soviet Consulate were the most effective they had seen in seven years. Moreover, the Soviet Consulate called the police over forty times to complain and even issued a formal protest with the State Department in Washington, D.C.

—Rimas Polikaitis

After the demonstration at the consulate, a motorcade of 50 horn-honking cars led by a hearse went to a noon rally at Union Square. There protestors from more than a dozen countries gathered to remember "Captive Nations Day" and decry the opening of the 1980 Olympics in Moscow over the weekend.

The "Captive Nations Day" remembrance is proclaimed by Congress every year in July for refugees and descendants of people in countries under Soviet domination.

Antanas Mazeika, spokesman for a group called Lithuanian Americans to Protest the Afghanistan Invasion, said the demonstrations were being held because of the executions last January of 15 Lithuanian soldiers who were impressed into the Soviet Army and refused to kill Afghani civilians and prisoners of war. He said the executions were recently made known through Austrian press reports, and were confirmed by the U.S. State Department.

"We have to wipe out the Soviet cancer in humanity," Mazeika told the crowd of more than 200 persons at the Union Square rally.

Excerpts from article in the "San Francisco Chronicle", July 21, 1980 by Bill Soiffer.

At the request of the San Francisco police, A. J. Mažeika asks the crowd to move out of the street and onto the sidewalk opposite the Soviet Consulate.
San Francisco policijos prašymu, A. J. Mažeika aiškina demonstrantams, kad reikia pasitraukti iš gatvės vidurio.

To start the day off right, Rimas polikaitis waves a burning Soviet flag for the early newsman at the San Francisco demonstration.
Rimas Polikaitis degina Sovietinę raudoną vėliavą prie Sovietų konsulato San Francisko mieste. *Foto V. Skirius*

GARBĖS PRENUMERATORIAI:

Peter Atkočiūnas, DDS, Cicero, IL.
J. Z. Augustinius, Illinois.
Br. Aušrotas, Juno Beach, FL.
Leo Begdonas, Santa Cruz, CA.
Pr. Baltuonis, Canada.
Petras Baltrėnas, Calif.
Dr. C. K. Bobelis, St. Petersburg, FL.
A. Braškys, Ont., Canada.
D. Brazdžionis, Los Angeles, Calif.
Juozas Briedis, West Bloomfield, Mich.
V. Čekanauskas, garbės konsulas, Los Angeles, CA.
H. Brushauskas, Vokietija.
Dr. A. L. Čepulis, Willoughby, OH.
John Čiurlionis, PA.
A. Devenis, Santa Monica, CA.
Vysk. A. Deksnys, Vokietija.
A. Dičius, Santa Monica, CA.
Vincas Dovydaitis, San Clemente, CA.
Br. Galinis, Norwell, MA.
J. Girevičius, Ont., Canada.
Paul Gylys, Olympia, Wash.
E. ir L. Jarašiūnai, Santa Monica, CA.
E. Jonušas, Omaha, Nebr.
Msgr. F. M. Juras, Putnam, Conn.
J. Jurkūnas, Illinois.
A. Kantvydas, Canada.
Kazys Karuža, Los Angeles, CA.
St. Keterauskas, Los Angeles, Calif.
Dr. P. Kisielius, Cicero, IL.
A. Krisiukėnas, Milton, MA.
E. Kronas, Canada.
Msgr. J. Kučingis, Los Angeles, Calif.
S. ir J. Kvečas, Santa Monica, Calif.
J. L. Levickas, Chicago, IL.
J. Lukas, Orange, CT.
Dr. J. Mališka, Que., Canada.
F. Masaitis, La Mirada, CA.
A. ir L. Mažeikos, Marina del Rey, CA.
G. Mažulienė, Santa Monica, CA.
W. Maker, Burbank, CA.
W. Markalonis, Reynoldville, Pa.
Msgr. L. Mendelis, Baltimore, Md.
E. Mickeliūnas, Richmond Hill, N. Y.
Rev. S. Morkūnas, Siuox City, Iowa.
A. Musteikis, Fallon, NE.
A. L. Namikas, Glendora, CA.
Rev. V. Pavalkis, Milpitas, CA.
Vladas Pažiūra, Anaheim, CA.
F. Petrauskas, Syracuse, N. Y.
Rev. A. Račkauskas, Brooklyn, N. Y.
Rev. Dr. P. Ragažinskas, Sentral, N. M.
Kun. V. Radvina Clover Valley, Calif.

L. Š.S.T. SIMO KUDIRKOS ŠAULIŲ KUOPA NEW YORKE

1980 m. gegužis

Mieli tautiečiai!

Dr. Algirdo Budreckio paruošta monografija DIDYSIS LIETUVOS KUNIGAIKŠTIS ALGIRDAS jau atiduota į spaustuvę.

Šis platus istorinis veikalas, gausiai iliustruotas, virš 400 psl., kietais viršeliais, bus atspausdintas šių metų rudenį. Ši knyga bus didelis įnašas Lietuvos istorijai papildyti. Ji turėtų puošti kiekvieno lietuvio knygų lentyną.

Šių dienų sąlygose knygų išleidimas yra labai brangus ir be visuomenės paramos neįmanomas. Tad ir šiam veikalui išleisti yra reikalinga finansinė parama, kad jis išvystų dienos šviesą ir numatytu laiku.

Kviečiame būti tos knygos rėmėjais — mecenatais su nemažiau kaip $100 auka arba garbės prenumeratoriais su nemažiau kaip $30. Mecenatų ir garbės prenumeratorių pavardės bus atspausdintos šioje knygoje, kurią jie gaus su autoriaus parašu.

Kviečiame taipgi užsiprenumeruoti šią knygą iš anksto tik už $12, nes atspausdinus jos kaina bus $15.

Su šuliška pagarba,

Prenumeratorių patogumui žemiau talpinama atkarpa turi būti užpildyta ir prisiųsta iki š. m. spalio 31 dienos. Čekius arba Money Orders rašyti "National Guard of Lithuania in Exile—New York" vardu ir siųsti kartu su atkarpa šiuo adresu: Kazys Bačauskas, 84-55 86th Ave., Woodhaven, NY 11421.

Kazys Bačauskas
Kuopos sekretorius

Kęstutis K. Miklas
Kuopos pirmininkas

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Siunčiu $..... ir prašau man atsiųsti **D.L.K. Algirdo monografija,** kai ji bus išleista.

Pavardė ir vardas .....

Gatvė .....

Miestas .....

Lithuanian Days Magazine ANNUAL PICNIC

September 14, 1980, Sunday noon

McCambridge Park, 1515 N. Glenoaks Blvd., Burbank, CA

Lithuanian Food and Refreshments will be served.

Everyone will have a chance to win an Oil Painting and many other prizes

NOTE OUR EXPANDED ENGLISH SECTION. IF YOU SUPPORT THIS CHANGE, SUBSCRIBE FOR YOUR CHILDREN OR YOUR FRIENDS. —Ed.

ALBINAS MARKEVIČIUS
Apdraudos Agentūra
M. & R. AMERICANA
Insurance Service, Inc.
2113 Wilshire Blvd. 393-9801
SANTA MONICA, CA 90403 828-7525

BALTIC BAKERY
Juozas ir Aldona Ankai — savininkai
4627 So. Hermitage CHICAGO, Illinois 60609 Telef. (212) LA3-1510
2616 W. 69 Street, Chicago, Ill. 60629
Telefonas: (312) 737-6784
ir
Siunčiame duoną ir raguolius į visas Amerikos dalis.

Garbės prenumeratoriai

V. Raulinaitis, Santa Monica, Calif.
Petras Sakas, Los Angeles, CA.
J. B. Sabal, Cleveland, Ohio.
E. ir J. Sinkiai, Santa Monica, Calif.
Dr. Paul Švarcas, Mascoutah, Illinois.
Rev. E. Statkus, Grand Rapids, Mich.
Jonas Talandis, Olympia Fields, Illinois.
"Talka". Hamiltono liet. koop., Canada.
V. Tamošiūnas Detroit, MI.
J. Tamas, Gardena, CA.
Dr. V. B. Sky, Palos Verdes, Calif.
Kun. Th. Palis, Pittsburgh, CA.
M. Šarauskas, Winn., Canada.
Juozas Truškauskas, Los Angeles, Calif.
Vytautas Vidugiris, Palos Verdes, Calif.
Juozas Vitėnas, Washington, DC.
A. Youtz, Munhall, PA.
Dr. P. Žemaitis, Conton, MI.

—o—

Labai ačiū visiems parėmusiems LD žurnalo leidimą. Mūsų lietuviška spauda laikosi tik skaitytojų dosnia širdimi ir parama.

A. Skirius, leidėjas

TAUPYKITE DABAR

Pas mus ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekviename skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

8% — 8 metų su $500.00, minimum
7¾%—6 metų su $500.00, minimum
7½% — 4 metų su $500.00, minimum
6¾% — 30 mėn. su $500.00, minimum
6½% — 1 metų su $500.00, minimum

Savings insrd. to $40,000 by FSLIC

Drive in facilities.

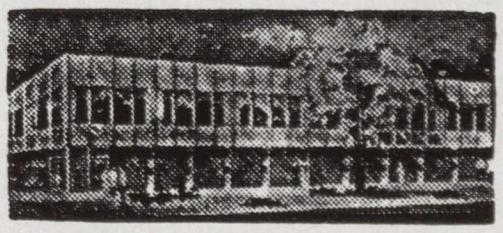

ST. ANTHONY
SAVINGS & LOAN ASSN
1447 So 49th Court
Cicero, Illinois 60650
JUOZAS F. GRIBAUSKAS
sekretorius
Tel.: (312) 656-6330 ir 242-4395

LIETUVIŲ DIENŲ

Žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N.Y. — "Darbininko" adm-ja.
So. Boston, Mass.—S. Minkus
Chicago, Illinois—Balys Brazdžionis
'Gifts International,' 'Parama,' 'Terra,' 'Marginiai.'
Cleveland, Ohio—J. Zilionis
Detroit, Mich—St. Anthony's Parish Library
Los Angeles, Cal.—V. Prižgintas
Putnam, Conn.—Immaculate Conception Convent
Rochester, N.Y.—A. Sabalis
Waterbury, Conn.—"Spauda"
Woodhaven, N.Y.—"Romuva"

ANGLIJOJE

Kew, Surrey—"Dainora"
Bradford, Yorks—Kun. J. Kuzmickis

AUSTRALIJOJE

Adelaide, Edwardstown—A. Kubilius
Melbourne-St. Kilda—F. Sodaitis
Sydney—Kun. P. Butkus
Glen Osmond, S.A.—E. Reisonienė
Mirren, SA.—J. Rupinskas

KANADOJE

London, Ont.—A. Puteris
Toronto, Ont.—V. Aušroras, A. Kuolas, P. Misevičius
Montreal, Que. —P. Rudinskas (Parish Library)

ALBINAS KURKULIS

"Stock" Brokeris ir vice prezidentas
Rodman & Renshaw, Inc.

Member New York Stock Exchange and Other Principal Exchanges

209 S La Salle St., Chicago, Ill. 60604

(312) 332-0560

Skambinti "Collect" is bet kur JAV

KNYGOS

Algirdas Landsbergis, **Muzika įžengiant** į neregėtus miestus. Novelės, 224 psl. Išleido Ateities Literatūros Fondas, 1979. Aplankas Nijolės Palubinskienės. Kietais viršeliais, kaina $6.

Knygoje yra 7 novelės. Knyga gaunama pas platintojus arba tiesiog iš leidyklos šiuo adresu: Mrs. M. Bajorūnienė, 17689 Goldwin Dr., Southfield, Mich. 49075.

"LIETUVIAI AMERIKOS VAKARUOSE!"

Siūskite metinę prenumeratą $5.00

Užsakykite LAV savo giminėms bei draugams, gyvenantiems rytinėse ir vidurio Amerikos valstybėse, tegu susipažįsta su mūsų veikla ir gyvenimu.

4364 Sunset Blvd., Hollywood, CA 90029

Galima LAV užsisakyti ir patelefonuojant

NO 4-2919

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

LOS ANGELES, CALIF.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES

Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 12:30-1:00 p.p.
Išlaiko L. Radijo Klubas
Programų koordinatorius Vladas Gilys

3329½ Atwater Avenue
Los Angeles, CA 90039
Tel. (213)662-6906

BALTIMORE, MD.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Marylande ir Washington, D.C.
Sekmadieniais 10-11 val. ryto
per FM radijo stotį WCAO 104 meg.
Programos vedėjai: **Albertas Juškus**
4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210
Tel.: 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.
Baltimore, Md. 21227 Tel.: 242-1779

SO. BOSTON, MASS.

Lietuvių Radijo valanda
LAISVĖS VARPAS

Sekmadieniais
11:30-12:00 val. 1430 AM iš WWEL
12:10-1:00 val. 1460 AM iš WBET
Petras Viščinis, vedėjas
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. radijo programa Naujojoje Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m. vedama **Stepono ir Valentinos Minkų** girdima sekmadieniais 1 val.-1 val. 30 m.
Boston, Mass.—WNSR-1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika, dainos ir Magdutės pasaka

502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127
Telefonas: AN-8-0489

CHICAGO, ILL.

Sophie Barcus Raidijo Šeima

7 Programos savaitėje

Monday through Friday 5:30 p.m.-6 p.m.
Saturday & Sunday 8:30-9:30 a.m.
Visos programos is WOPA 1490 kc AM
Programos vedėja Aldona Daukus-Barcus
Transliuojama iš nuosavos studijos
WOPA stoties 1490 kc AM—102.7 FM
7159 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629
Tel.: HEmlock 4-2413

LIETUVOS AIDAI

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadieno
8:30 val. vakaro
Visos laidos iš tos pačios stoties
WOPA 1490 AM banga
Veda KAZĖ BRAZDŽIONYTĖ
2646 W. 71st St., Chicago, Ill. 60629
Phone 778-5374

ST. PETERSBURG, FLA.

"Lietuvos Aidų" programa

kas šeštadienį 12:30 p.p.
1110 AM banga, WTIS stotis
Veda Kazė Brazdžionytė
Rašyti: 2646 W. 71 St., Chicago, Ill. 60629
Telefonas 312-778-5374
Atstovas St. Petersburge—K. Kleiva
Telef.: 360-1479

CLEVELAND, OHIO

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMA
TĖVYNĖS GARSAI
Įsteigta 1949

Girdimi sekmadieniais 8-9 val. ryto
WZZP, FM 106.5 mc

Vedėjas—Juozas Stempužis

4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telefonas (216) 382-9268

DETROIT, MICH.

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIJO VALANDA

2056 CNB Bldg., Detroit, Mich. 48226

WMZK-FM banga 98 mc.
Pirmadienį — trečiadienį — penktadienį
nuo 8:00 iki 9:00 vakare
Programos rekalais kreiptis:

Albert Misiunas, 2483 Woodmere, Detroit, MI 48209, tel. 841-3026; Algis Zaparackas, 4120 Yorba Linda Dr., Royal Oak, MI 48072, tel. 549-1982.

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE

WQRS-FM stotis, banga 105.1 mc.
Sekmadieniais 8:20-9:00 val. ryto
Išlaiko Radijo Klubas Visais reikalais kreiptis **Antanas Janušis, 16778 Rougeway Dr., Livonia, MI 48154. Tel. 421-4696.**

HARTFORD, CONN.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė

WRYM—840 AM
Kiekv. sekmadienį 4:30-5:30 val. p.p.
Programos vedėjas A Dragūnevičius
Pranešėjai:
Zita Dapkienė, Alfonsas Dzikas ir Lionginas Kapeckas
273 Victoria Rd, Hartford, CT 06114
Telefonas: CH 9-4502

NEW YORK - NEW JERSEY

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo valanda

girdima kas šešt. 4-5 v.p.p. iš WEVD
stoties New Yorke, 1330 kc AM
taippat nuo 7-8 v.v., 97.9 FM banga
Direktorius—Dr. Jokubas J. Stukas
234 Sunlit Dr., Watchung, N.J. 07060

Tel. (201) 753-5636

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Girdima kiekvieną sekmadienį nuo 9 iki 10 v. ryto š WHBI stoties 105.9 FM banga

ROMAS KEZYS

217-25 54th Ave., Bayside, N.Y. 11364
Telefonas: 229-9134

PITTSBURGH, PA.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Pennsylvania

Pittsburgh, PA — WPIT-730 kc.
sekmadieniais 12:30-1:00 p.m.
Programos vedėjai:

Povilas ir Gertruda Dargiai

Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Rd., Pittsburgh, PA 15243

HOT SPRINGS, ARK.

LIETUVIŠKA RADIJO PROGRAMA

"LEISKIT Į TĖVYNĘ"

Lithuanian Broadcasting SPA
Kiekvieną rėnesio antrą, trečią ir ketvirtą sekmadienį nuo 9:30 iki 10:00 ryto
iš radijo stoties KGUS—FM 97.5 banga
Programos vedėja Salomėja Smaišienė
204 Hilltop Dr., Hot Springs, Ark. 71901
Telefonas (501) 321-9641

ROCHESTER, N.Y.

DAINOS AIDAS

Sekmadieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto
Stotis: WXXI-FM 91.5 mc
Išlaiko Lietuvių Radijo Klubas
Klubo valdyba: **Al Gečas,** pirm., **R. Kiršteinas,** vicepirm., **J. Krokytė,** sekr., **Ruta Ilgūnaitė,** ižd., **L. Laukaitienė,** narė.
320 Durnan St., Rochester, N.Y. 14621

WATERBURY, CONN.

Lietuvių Bendruomenės Balsas

Sekmadieniais 8-9 val. vak.
Ved. Viktoras Vaitkus,
10 John St., Waterbury, Ct. 06708
Tel. 756-5173 — 754-8780

MONTREAL, CANADA

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną tračiadienį nuo 11 val. v.
CFMB stotis—Banga 1410
Programos vedėjas L. Stankevičius
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Telefonas: 669-8834

TORONTO, ONT., CANADA

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Sekmadieniais 1:30-2:00 po pietų
Visos programos transliuojamos iš
Toronto stoties CHIN, banga 101 FM
Programos vedėjas Jonas R. Simanavičius
614 Tedwyn Dr.
Mississauga, Ont., Canada
L5A IK2
Tel. (416) 275-3134

ROMA, ITALIA

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku
41.15 ir 50.34 metrų bangomis
Vedėjas Dr. J. Gailius
Circonvallazione NOMENTANA 162

VATIKANAS, ITALIA

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30-11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vak. 20:15-20:30 Lietuvos laiku
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų
Vedėjas: Kun. Dr. V. Kaziūnas
Adresos: Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO

LIETUVIAI TELEVIZIJOJE

Įsteigta 1966

WCIU-TV Channel 26

Sekmadieniais 8:30

5845 So. Oakley Ave., Chicago, Ill. 60634
Tel. (312) 778-2100
Tollus Šlutas, vald. pirm.